

บทที่ 2

เพลโตว่าด้วยระบอบการปกครอง : ความเสื่อม และการเปลี่ยนแปลง

“There is a prophecy, god tells them,
that the end of the city will come
when iron or bronze becomes its
guardians.

Plato:the Republic. 415c.

ในฐานะของการเป็นนักปรัชญาเพลโต (Plato) กล่าวประนามศิลปินและกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโฮเมอร์ (Homer) กับเฮสิออด (Hesiod) เอาไว้ในหนังสือเล่มที่สามและเก้าของ the Republic ถึงสิ่งที่นำเสนอถือเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจและมีอันตรายในฐานะเดียวกันกับความมั่งคั่งทางวัตถุ ชื่อเสียงและอำนาจทางการเมือง เนื่องจากเป็นสิ่งที่ชักจูงทำให้จิตวิญญาณของมนุษย์ เบี่ยงเบนออกจากส่วนที่เป็นเหตุผลและปัญญา ไปสู่ส่วนที่เป็นความปรารถนา (Republic, 2001:608b) ** รวมไปถึงเรื่องของเป้าหมายที่ทั้งสองแนวคิดมีความแตกต่างกัน โดยที่เป้าหมายของนักปรัชญาคือการแสวงหาความรู้ (areteai) ซึ่งมีได้เป็นเป้าหมายเดียวกับเหล่าศิลปินและที่สำคัญเมื่อพิจารณาถึงผลงานของเหล่าศิลปินและกวีนิพนธ์ มีความสามารถทำได้เพียงแค่การลอกเลียนแบบของสิ่งที่ได้ลอกเลียนแบบมาอีกชั้นหนึ่ง (imitation of imitation of truth) จากโลกของแบบเท่านั้น (Form) (Strauss, 1989:213) มีหน้าที่ยังลอกเลียนแบบจากสิ่งของหลายๆสิ่ง และทุกสิ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับแนวคิดทฤษฎีของแบบที่สมบูรณ์เพียงหนึ่งเดียว (Theory of Form or Idea) อันจะเป็นเงื่อนไขอันสำคัญนำมาถึงความยุติธรรมที่จะอุบัติขึ้นจากการที่สมาชิก

* ใน The Republic (608b) เพลโตอธิบายถึงวิวาทะอมตะระหว่างศิลปินกับนักปรัชญา มีเรื่องราวย้อนกลับไปยัง Heraclitus (fragment 42) และ Xenophanes (fragment 11) ทั้งคู่ได้ออกมาวิพากษ์ผลงานของกวีในยุคนั้นคือ Homer, Hesiod และ Archilochus นอกจากนี้เพลโตเสนอความคิดให้พิจารณาผลงานของกวีนิพนธ์ตั้งแต่ Homer จนถึง Euripides เป็นสิ่งที่ไม่ควรผ่านสายตาของเยาวชน (Republic, 2001:378b-380c และ โปรดดู Eric Havelock, Preface to Plato. (Oxford: Basil Blackwell, 1963).,pp.5-8.

** แนวความคิดของโสเครตีสและเพลโตในเรื่องจิตวิญญาณ (psyche) ถือเป็นกรปฏิบัติที่ตัดขาดจากแนวคิดในเชิงจารีตของ 'Homeric' ซึ่งมีรายละเอียดผู้ศึกษาจะกล่าวถึงในบทที่สามต่อไป

ของสังคมแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ที่ตัวเองมีความสามารถและความถนัดตามธรรมชาติ (one man, one art) (Republic, 2001:370a-c, 433b)

เป็นที่น่าสังเกตว่าการกำหนดให้มนุษย์แต่ละคนทำหน้าที่ตามที่ตัวบุคคลผู้นั้นมีความสามารถหรือความถนัดตามธรรมชาติ มีที่มาจากกรณีที่เพลโตอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการแบ่งชนชั้น บุคคลจะสังกัดในชนชั้นใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการศึกษาของเขา เพลโตอธิบายไว้ว่า “เมื่อท่านกล่าวว่าบุคคลผู้หนึ่งมีธรรมชาติเหมาะสมสำหรับบางสิ่งและมีธรรมชาติที่ไม่เหมาะสมกับบางสิ่ง ท่านหมายถึงการที่บุคคลผู้นั้นสามารถเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนได้อย่างง่ายดาย ในขณะที่คนอื่นต้องประสบกับความยากลำบาก บุคคลผู้หนึ่งสามารถเรียนรู้เพียงระยะเวลาอันสั้น ขณะที่อีกคนหนึ่งแม้จะได้รับการแนะนำและฝึกฝนมามากมายสักเพียงใด แต่ก็จดจำสิ่งที่ได้เล่าเรียนมาเพียงน้อยนิด” (Republic, 2001:455b) การจำแนกชนชั้นของเพลโตอาศัยความสามารถในการศึกษาของบุคคลแต่ละคนโดยไม่คำนึงถึงชาติตระกูล ดังนั้นบุคคลที่เกิดจากพ่อแม่ที่สังกัดในชนชั้นผู้ทำการผลิต การพาณิชย์ก็อาจเปลี่ยนชนชั้นเขยิบขึ้นมาเป็นชนชั้นผู้พิทักษ์ก็ได้หากบุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการศึกษา ในทางกลับกันบุคคลที่เกิดในสังกัดชนชั้นผู้พิทักษ์อาจเปลี่ยนมาสู่ชนชั้นผู้ทำการผลิต การพาณิชย์ได้ หากล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษาระบบการศึกษาหรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือความสามารถในทางสติปัญญาของบุคคลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้จำแนกมนุษย์รวมไปถึงเป็นเครื่องมือกลั่นกรองและคัดเลือกบุคคลที่จะมาเป็นผู้ปกครอง ที่เพลโตอธิบายเอาไว้ใน The Republic เล่มที่สี่

ถึงแม้โลจอสและเพลโตได้รับการยอมรับในฐานะนักปรัชญา ผู้เป็นเส้นแบ่งของอารยธรรมกรีกโบราณบนฐานความคิดในความเป็นเทพปกรณัม (Mythos) เปลี่ยนแปลงมาสู่การอธิบายในเชิงเหตุผล (Logos) แต่ในความเป็นจริงสำหรับเพลโตเอง ก็มีโอกาสจะหลุดหลุดออกไปจากอิทธิพลหรือกลืนหายจากงานประพันธ์ของเหล่าศิลปินและกวีนิพนธ์ที่มีมาก่อนหน้าเขาได้เลย ประเด็นดังกล่าวลีโอ สเตราส์ (Leo Strauss) ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่าหนังสือ The Republic ในเล่มที่แปดและเก้าอันมีเนื้อหาว่าด้วยระบอบการปกครองแบบต่างๆ (regimes) และเรื่องของความยุติธรรม-อยุติธรรม มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแนวความคิดว่าด้วยความยุติธรรม (dike) (Hesiod, 1973:209-240) รวมไปถึงการประพุดิตตนให้อยู่ในความพอเหมาะพอควร (immoderation) ล้วน

การแบ่งชนชั้น โดยไม่อาศัยการอ้างอิงกับเรื่องของการสืบชาติตระกูล การสืบสายโลหิต การสืบชั้นวรรณะเป็นแก่นของเพลโต ยังปรากฏให้เห็นตามที่เพลโตได้ยกตัวอย่างว่า อาจจะมีบางครั้งที่บุตรที่มีฐานะเงินเกิดจากพ่อแม่ที่มีฐานะสูง ในทางกลับกันบุตรที่มีฐานะทองเกิดมาจากพ่อแม่ที่มีฐานะเงินและเด็กฐานะอื่นๆจากพ่อแม่ฐานะอื่นๆ (Republic, 2001:415a-b)

แล้วแต่มีที่มาจากเรื่องเทพปกรณัมว่าด้วยยุคเผ่าพันธุ์ทั้งห้าของมนุษย์ (myth of races) (Hesiod, 1973: 106-195) ของเฮสิออดแทบทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังเป็นประเด็นที่น่าสังเกตถึงแม้ว่าเพลโตจะกล่าวโจมตีผลงานของเหล่ากวี ศิลปินแต่ในความเป็นจริงเขาได้หยิบยกคำอธิบายในรูปแบบของเทพปกรณัม มาใช้อธิบายแนวคิดในทางปรัชญาการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับสิ่งที่เรียกว่าการโกหกอันสูงส่ง (noble lies) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกษัตริย์นักปราชญ์ (philosopher-king)

เพลโตกับแนวคิดที่ว่าด้วยความเสื่อม

และความเสื่อมของระบอบการปกครอง

ลีโอ สเตราส์ (Leo Strauss) ได้อธิบายความสำคัญของการศึกษาปรัชญาการเมือง (political philosophy) ผ่านการกระทำทางการเมือง (political action) ว่า "การกระทำใดๆในทางการเมือง ล้วนแต่ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องของการดำรงรักษา (preservation) หรือไม่ก็การเปลี่ยนแปลง (change) ถ้าหากว่าการดำรงรักษามีความหมายถึงการป้องกันไม่ให้อันเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่เลวร้ายกว่า หรือการนำมาถึงสิ่งที่ดีกว่าแล้ว การกระทำใดๆในทางการเมืองจะต้องถูกชี้้นำโดยพิจารณาจากสิ่งที่ดีกว่าหรือเลวกว่า แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์เราไม่สามารถที่จะคิดในเรื่องสิ่งที่ดีกว่าหรือเลวกว่าขึ้นมาได้ (better or worse) โดยปราศจากความคิดว่าด้วยความดีและความชั่ว (good and bad) ดังนั้นการกระทำในทางการเมืองทั้งหลายทั้งสิ้นจะต้องถูกชี้้นำโดยแนวคิดที่ว่าด้วยความดีและความชั่ว" (Strauss, 1996: 131) จากข้อถกเถียงดังกล่าวติดตามมาด้วยการตั้งคำถามและการแสวงหาสังคมที่ดี หรือระบอบการปกครองที่ดีที่สุด ขณะที่ทางโมเสส ไอ.ฟินเลย์ (Moses I. Finley) ได้พิจารณาความคิดของนักทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณที่ทำการศึกษารูปแบบต่างๆของรัฐบาลและระบอบการปกครอง ได้ดำเนินการภายใต้การศึกษาในเชิงมาตรฐานคุณค่า (normative) โดยทำการพิจารณาตัดสินจากศักยภาพและความสามารถของระบอบการปกครองนั้นๆ

เผ่าพันธุ์ดังกล่าว ได้จัดเรียงอันดับของโลหะวัตถุที่มีมูลค่ามากไปหามูลค่าน้อย (order progressive deterioration) ได้แก่ 1.เผ่าพันธุ์ทองคำ (races of gold) 2.เผ่าพันธุ์เงิน (races of silver) 3.เผ่าพันธุ์ทองสัมฤทธิ์ (race of bronze) 4.เผ่าพันธุ์เหล็ก (races of iron) 5.เผ่าพันธุ์วีรบุรุษ (races of heroes) ที่สามารถนำมาอธิบายเชื่อมโยงกับระบอบอภิชนาธิปไตย ระบอบพลาธิปไตย ระบอบคณาธิปไตย ระบอบทรราชย์และระบอบประชาธิปไตย (รายละเอียดการตีความเชิงโครงสร้างระหว่างปกรณัมกับระบอบการปกครอง โดยสามารถดูได้ใน Jean Pierre-Vernant. Myth and Thought among the Greeks, (London: Routledge & Kegan Paul, 1983) Chapter 2.

ในการที่จะยกระดับให้มนุษย์มีการพัฒนาตัวเองทางด้านศีลธรรม คุณธรรม การมีชีวิตที่ดี ตลอดจนการสร้างสังคมการเมืองให้เป็นสังคมที่ดี มีความยุติธรรม (Finley, 1985: 5)

สำหรับการพิจารณาเรื่องความเสื่อมของระบอบการปกครอง (the decline of regimes) ถึงสาเหตุความเป็นมาและเส้นทางของความเสื่อม จัดว่าเป็นหัวข้อสำคัญที่นักปรัชญาการเมืองยุคกรีกโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนครรัฐเอเธนส์ให้ความสนใจทำการศึกษาตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ห้าและสี่ก่อนคริสตกาล จากแนวความคิดของนักปรัชญาการเมืองโบราณ นับตั้งแต่เฮสิออด (Hesiod) เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และโพลีบิอุส (Polybius) ล้วนแต่มีความคิดเกี่ยวกับความเสื่อมของระบอบการปกครองไปในทิศทางเดียว โดยยอมรับว่าความเปลี่ยนแปลงที่มาพร้อมกับความเสื่อมของระบอบการปกครองเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยง หรือทำให้มันมาอยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์ได้เลย (Krause, 2002:702) เพลโตได้แสดงออกถึงทัศนคติและความรู้สึกในเชิงลบต่อความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงเอาไว้ว่า "ความเสื่อมและการถูกทำลายเป็นสิ่งที่เลวเสมอ ในขณะที่ความปลอดภัยและการดำรงคงอยู่ได้คือสิ่งที่ดี" (Republic, 2001:608e)

ถึงแม้เพลโตไม่สามารถจะเอาชนะความจริงว่าด้วยความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงได้รวมทั้งตัวของมนุษย์เองไม่สามารถกลับไปหาจุดเริ่มที่สมบูรณ์หรือแม้แต่ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดได้อีกต่อไป (Bloom, 1968:416) แต่สิ่งที่สามารถลงมือกระทำได้ก็คือการพยายามที่จะป้องกันเพื่อที่จะยืดยุดบรรเทาเบาบางและชะลอความเสื่อมที่จะบังเกิดขึ้น ซึ่งความพยายามดังกล่าวนับได้ว่าเป็นที่มาของการแนวความคิดที่อธิบายหาคำตอบให้กับสาเหตุความเป็นมาและลักษณะของความเสื่อมของระบอบการปกครองรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงความพยายามส่วนตัวที่แสดงให้เห็นจากการที่ตัวของเพลโตได้ลงทุนเดินทางไปยังเมืองซีราคิวส์ (Syracuse) ถึงสองครั้งด้วยความหวังเพื่อจะบรรลุถึงความฝันในการสร้างราชาปราชญ์ (philosopher-king) โดยผ่านการอบรมแนะนำให้ความรู้กับผู้ปกครองอย่างไดโอนิซิอุส (Dionysius) และบุตรชายของเขา (Hamilton and Cairns, 1971:1574-1598)

* ความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงยังปรากฏอยู่ใน The Statesman เพลโตอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์มาจาก 'cosmos crisis' เป็นปรากฏการณ์ที่สิ่งต่างๆ ในจักรวาลหมุนกลับไปในทิศทางตรงกันข้าม (reverse direction) และนำมาถึงการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยจาก Age of Kronos มาสู่ Age of Zeus (โปรดดู The Statesman, 2002:258e-274d)

เพลโตได้อธิบายแนวคิดว่าด้วยความเชื่อมโยงและการเปลี่ยนแปลงได้กระทำและดำเนินอยู่ในลักษณะทั้งการเป็นวัฏจักร (cycle) เป็นไปในรูปของการมีตรรกแบบแผน (logical) (Zeilin, 1993:8) รวมไปถึงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นเหตุการณ์ร่วมสมัยซึ่งทางเพลโตเองได้ใช้ชีวิตมีประสบการณ์โดยตรงสัมผัสรับรู้กับระบอบการปกครองดังกล่าว อาทิระบอบราชาธิปไตยได้ตัวอย่างมาจากอาณาจักรเปอร์เซีย (Persia) (Laws, 1975:694) ระบอบอภิชนาธิปไตยมาจากกรุงธีบส์ (Thebes) ระบอบพลาธิปไตยมาจากนครรัฐสปาร์ต้า (Sparta) กับครีต (Crete) (Republic, 2001:544c) ระบอบคนาธิปไตยมาจากโครินธ์ (Corinth) ระบอบประชาธิปไตยของนครรัฐเอเธนส์ (Athens) และระบอบทรราชย์จากซีราคิวส์ (Syracuse) (Barker, 1967:3 และ MacIntyre, 1998:44-48) ซึ่งเพลโตได้อธิบายถึงความเชื่อมโยงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับระบอบการปกครองเอาไว้ว่า

-เพลโตยอมรับในเรื่องของกฎแห่งความเชื่อมโยงและการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกฎของจักรวาลและธรรมชาติ มันเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมากับการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ โดยที่ระบอบการปกครองรวมไปถึงตัวของผู้นปกครองเองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปจากกฎดังกล่าวนี้ได้ (Republic, 2001:546a-b)

-ความเชื่อมโยงและการเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุมาจากตัวผู้ปกครองเอง ที่ปล่อยปลดละเลยไม่ให้ความสำคัญกับแบบแผนจารีตด้านการศึกษา และเกิดความบกพร่องในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเอง ผลลัพธ์ของมันจะนำพาคณะผู้ปกครองไปสู่ความขัดแย้งพร้อมกับความแตกแยกเป็นผลติดตามมา (Republic, 2001:424a-b, 546d-e)

-ความเชื่อมโยงและการเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุมาจากส่วนประกอบของจิตวิญญาณ (parts of soul) โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เป็นความกล้าหาญ (spiritedness) และความปรารถนา (desires) ไม่อยู่ภายใต้การปกครองและควบคุมจากส่วนที่เป็นเหตุผลและปัญญา (reason and wisdom) ซึ่งจะนำมาถึงความไร้เอกภาพ (disunity) และความขัดแย้งระหว่างผู้คนให้เกิดขึ้นภายในระบอบการปกครอง (civil strife) (Republic, 2001:432a-b)

-สาเหตุจากการที่เพลโต ได้มีประสบการณ์สัมผัสกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมือง ที่นำไปสู่ความวุ่นวายและความไร้เสถียรภาพของนครรัฐเอเธนส์ เนื่องมาจากการพ่ายแพ้ในสงคราม 'Peloponnesian' กับนครรัฐสปาร์ต้า (Sparta) นำมาสู่การปกครองของคณะสามสิบทรราชย์ (Thirty Tyrants) และการล่มสลายของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งปรากฏการณ์ในทางการเมืองดังกล่าว เพลโตได้พิจารณาและตัดสินมันว่าเป็นความเชื่อมโยง และทางออกเพียงทางเดียวที่เพลโตนำเสนอคือการกลับไปหาระบอบการปกครองแบบอภิชนาธิปไตยเพื่อเยียวยาความเชื่อมโยงดังกล่าว (Hamilton and Cairns, 1971:1574-1576)

สาเหตุประการแรกของความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองปรากฏอยู่ในหนังสือ *The Republic* เล่มที่แปด เพลโตยอมรับถึงเรื่องของความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นกับระบอบการปกครองว่ามันเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยง หรือหลบหนีไปจากเงื้อมมือของมันได้ ทั้งความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองจึงเป็นเรื่องที่เกินกำลังและสติปัญญาของมนุษย์จะจัดการและควบคุมไม่ให้เกิดความเสื่อมหรือการเปลี่ยนแปลงกับระบอบการปกครองได้ ประเด็นดังกล่าวโสเครตีสได้สาธยายเอาไว้ว่า "ความเสื่อมของระบบการปกครองอยู่นอกเหนือพลังกำลังและสติปัญญาของมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย การเฝ้าสังเกตจังหวะที่ถูกต้องของจักรวาล ทั้งสัตว์และพืชทุกประเภทมีช่วงเวลาของภาวะเจริญพันธุ์และไม่สามารถเจริญพันธุ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ในกรณีของมนุษย์ แม้แต่ผู้ปกครองผู้ซึ่งชาญฉลาดที่สุด แม้ว่าเขาจะคำนวณและเฝ้าสังเกตมันเป็นอย่างดีสักเพียงใด แต่ในไม่ช้าก็เร็วก็เกิดความผิดพลาดในเรื่องเวลาอันเหมาะสมในการตั้งครมภ์ และมันจะตามมาด้วยการให้กำเนิดบุตรที่ผิดกาละออกมา" (Republic, 2001:546a-b) และความผิดพลาดดังกล่าวจะโดนตอกย้ำอีกครั้ง "เมื่อผู้ปกครองคำนวณเวลาสำหรับการสืบพันธุ์เพื่อให้กำเนิดบุตรผิดพลาด บุตรที่เกิดมาก็จะมีคุณสมบัติที่ไม่สมบูรณ์ และเมื่อเกิดความผิดพลาดในการตั้งครมภ์ขึ้นมาในครั้งแรก ความผิดพลาดในครั้งต่อไปก็จะตามมา ผู้ปกครองในยุคต่อมาก็จะละเลยไม่เอาใจใส่ในจารีตคำสอนของเทพเจ้า Muses* โดยเฉพาะในเรื่องของการให้การศึกษาแก่เด็กหนุ่ม (Republic, 2001:547a)

อีริค โวกลิน (Eric Voegelin) อธิบายกฎแห่งความเป็นอนิจจังดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนครรัฐว่า "นครรัฐที่ดีไม่อาจรอดพ้นไปจากรหัสลับแห่งจักรวาล (cosmological myth) ที่เป็นเวทีของการต่อสู้เปลี่ยนไปมาระหว่างความเป็นระเบียบกับความวุ่นวาย (order and chaos) และภายใต้สภาวะที่มันเป็นอยู่และกำลังกลายมาเป็น (Being and Becoming) แบบที่สมบูรณ์ (Form) ซึ่งถูกสร้างมาจะถูกแยกสลาย มันเป็นสิ่งที่เกินพลังกำลังใดๆของมนุษย์ที่จะเอาชนะช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และแบบที่อมตะสมบูรณ์ต้องตกอยู่ในห้วงของสภาวะการกลายมาเป็นที่แกว่งตัวของมันเองอยู่ไปมาระหว่างการสร้างและแยกสลาย โดยการอ้างอิงถึงระเบียบของตัวจักรวาล (the order of the cosmos) ได้มีพลังที่สร้างความเป็นระเบียบ (ordering force) ควบคุมให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า 'จังหวะของธรรมชาติ' (rhythm of nature) ที่แสดงตัวออกมาภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล วัฏจักรการปลูกพืชผล กระแสน้ำขึ้น-ลง" (Voegelin, 1995:66, 122-123)

* ประกอบด้วยเหล่าเทพธิดาเก้าองค์ ชาวกรีกโบราณนับถือในฐานะเป็นเทพเจ้าผู้ประสิทธิ์ประสาทแห่งศิลปะวิชาการต่างๆให้แก่มวลมนุษย์

การหยิบยืมเอาเรื่องราวหรือนัยแห่งจักรวาลมาเป็นข้ออ้างอิงถึงความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นกับนครรัฐและตัวผู้ปกครองอาจตีความได้ว่าเป็นการเตือน การให้ความสำคัญเพื่อให้ผู้ปกครองเฝ้าระมัดระวังในเรื่องของบุตรหลานที่จะถือกำเนิดขึ้นมา รวมไปถึงเรื่องของการให้การศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูที่ดีต้องมีความถูกต้องและเหมาะสม อันพิจารณาได้ว่าเป็นคุณสมบัติอันสำคัญเป็นสิ่งที่ประกันไม่ให้ผู้ที่ยืบทอดอำนาจการปกครองต่อจากตัวเองมีความอ่อนด้อยกว่า นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้วผู้ศึกษาพิจารณาการนำเสนอแนวคิดที่อ้างอิงอยู่กับเรื่องราวในเชิงเทพปกรณัม (mythology) และหรือนัยแห่งจักรวาล (cosmological myth) สามารถตีความได้ว่าเป็นความพยายามที่จะแตกหักและปฏิเสธความรู้ที่อ้างอิงอยู่กับการอธิบายในเชิงเทพปกรณัม (Mythos) ที่ต้องขึ้นอยู่กับพลังอำนาจที่มองไม่เห็นและไม่อาจขัดขึ้นหรือปฏิเสธได้ เพลโตได้สร้างทิศทางและรูปแบบใหม่ของการอธิบายที่อยู่ในรูปของเหตุผล (Logos) ที่อาจอยู่ในรูปของสติปัญญาและความรู้อันเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถควบคุมและเข้าใจได้ดีกว่า

สาเหตุที่สองของความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง เป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงมาจากสาเหตุแรก กล่าวคือเมื่อฝ่ายผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญ ปล่อยปละละเลยกับเรื่องของการให้การศึกษา (education) และการอบรมเลี้ยงดูกับลูกหลานของตัวเอง "จิตวิญญาณ" (soul) ของชนชั้นปกครองรุ่นต่อมาก็ไม่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาอย่างถูกต้องและดีพอจะชักนำไปสู่ความขัดแย้งและแตกแยกกันเองระหว่างชนชั้นผู้ปกครอง ความบกพร่องดังกล่าว เพลโตบรรยายไว้ว่า "การไม่ให้คุณค่าและความสำคัญแก่การศึกษาด้านดนตรีและวรรณกรรม (musical and literary education) ถือเป็นข้อบกพร่องประการแรกและมันถูกสับสนด้วยข้อบกพร่องประการที่สองตามมาก็คือการละเลยในด้านพลศึกษา (physical education) ซึ่งผลของมันทำให้บุตรของผู้ปกครอง ที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองสืบต่อในวันข้างหน้าขาดความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง (discrimination) ระหว่างชนชั้นต่างๆของนครรัฐอันประกอบด้วยทองคำ เงิน สัมฤทธิ์และเหล็กตามที่เฮลิโอดได้เคยกล่าวเตือนเอาไว้โดยเมื่อเหล็กไปผสมกับเงินและสัมฤทธิ์ผสมกับทองคำ ผลลัพธ์ที่ออกมาคือสิ่งที่เราไม่อยากจะให้มันเกิดขึ้นมา ได้แก่การไร้ซึ่งความเสมอภาคขาดความประสานกลมเกลียว (discordant inequality) ซึ่งจะชักนำมาถึงการเกิดสงครามและ

* ในหนังสือ The Republic เล่มที่สามและสี่ เพลโตอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นต่างๆของนครรัฐกับการได้รับการศึกษา เพื่อที่การศึกษาศาสตร์ต่างๆจะมีผลต่อจิตใจของชนชั้นแล้ว

ความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง ซึ่งถือเป็นสิ่งทำลายสายพันธุ์ที่สูงส่ง" (Republic, 2001:546e-547a)

ดังนั้นถ้าตัวผู้ปกครองได้รับการอบรมเลี้ยงดูไปพร้อมๆกับการได้รับการศึกษาที่ดี ที่มีความถูกต้องและเหมาะสม จะเป็นหลักประกันที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาติดตามมาในเรื่องของการแยกแยะสิ่งที่ดีออกจากสิ่งที่ไม่ดีด้วยเหตุผลที่ว่า "เพราะบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างดีและถูกวิธี บุคคลผู้นั้นจะมีการรับรู้ที่ชัดเจนกับสิ่งใดๆก็ตามที่ไม่สร้างความพึงพอใจให้กับเขาหรือกับสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างไม่ดี สิ่งใดที่มีความบกพร่องโดยธรรมชาติจะโดนตั้งข้อรังเกียจจากเขา และเขาจะยกย่องสรรเสริญสิ่งที่ดีและสวยงาม มีความเบิกบานและยินดีกับมันพร้อมรับมันเข้าไว้ในจิตใจ (Republic, 2001: 401e-402a)

เพลโตจึงได้เน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูอบรมลูกหลานอย่างถูกต้องว่าเป็นสิ่งต้องกระทำควบคู่ไปกับการให้การศึกษาที่ดี ในฐานะที่มันเปรียบเสมือนยาเอนกประสงค์ใช้รักษาโรคได้ทุกโรค (panacea) ซึ่งมันจะเป็นหลักประกันและนำพาให้สังคมการเมืองบังเกิดความยุติธรรม ความสงบสุข และมีเสถียรภาพขึ้นมาอย่างแน่นอน (Gould, 1995: 45)

สาเหตุที่มาของความเสื่อมอันเกิดขึ้นกับระบอบการปกครองในประเด็นที่สามเริ่มจากการอธิบายว่าองค์ประกอบจิตวิญญาณของมนุษย์ เหมือนกับองค์ประกอบของนครรัฐ (Republic, 2001: 421c) กล่าวคือจิตมนุษย์ประกอบด้วยส่วนต่างๆสามส่วนหรือไตรลักษณ์จิต (tri-partite soul) อันประกอบด้วยส่วนของเหตุผลหรือปัญญา (reason or wisdom) ต่อมาคือส่วนของความกล้าหาญ (thymos or spiritedness) และสุดท้ายคือส่วนของความปรารถนา (eros or appetitive, desire) ขณะที่ฝ่ายนครรัฐประกอบขึ้นด้วยชนชั้นสามชนชั้น ได้แก่ชนชั้นปกครอง (class of rulers) ชนชั้นนักรบ (class of auxiliaries) และชนชั้นล่าง ที่ประกอบด้วยพ่อค้า เกษตรกรและช่างฝีมือ ที่

ในหนังสือ The Republic เล่มที่สี่ เพลโตอธิบายความสำคัญของระบบการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษา คือ การผลิตแบบอย่างที่ดีโดยธรรมชาติ (naturally good specimens) อีกทั้งทำให้ผู้ปกครองสามารถตัดสินใจต่างๆ ได้อย่างยุติธรรม (sound judgement) (Republic, 2001:423e-424a) นอกจากนี้การศึกษาด้านดนตรีกับพลศึกษาช่วยในการกลมกลืนให้จิตวิญญาณส่วนที่เป็นเหตุผลหรือปัญญามีความกลมกลืนสอดคล้องกับจิตวิญญาณในส่วนที่เป็นความกล้าหาญ ซึ่งผลลัพธ์ของมันนำมาถึงสันติสุขและเสถียรภาพให้เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณและระบอบการปกครอง

ต่อมาเพลโตได้อธิบายระบอบการปกครองสะท้อนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างกันของส่วนประกอบทั้งสามของจิตวิญญาณ (soul writ large) (Republic, 2001:368d-369a, 435a-e)

จิตวิญญาณ (soul) ที่มีเอกภาพ มีความสมดุล ความยุติธรรมและความสงบสุข เกิดมาจากการที่จิตวิญญาณของมนุษย์ในหน้าที่เป็นเหตุผลหรือสติปัญญา (reason or wisdom) ทำการปกครองหรือมีอำนาจเหนือจิตวิญญาณในหน้าที่เป็นความกล้าหาญ หรือไม่ก็สามารถดึงเอาส่วนที่เป็นความกล้าหาญเข้ามาร่วมเป็นพันธมิตร และทำการปกครอง ควบคุมจิตใจในส่วนที่เป็นความปรารถนา (desire) เอาไว้ได้ ในขณะที่ระบอบการปกครองที่ดี มีความเป็นเอกภาพ ก็คือระบอบการปกครองที่มีมนุษย์ทำหน้าที่เฉพาะของตัวเองได้อย่างเหมาะสม (proper function) โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือก้าวก่ายหน้าที่เฉพาะของผู้อื่น ซึ่งกระทำไปพร้อมๆกับการสนับสนุนและอนุญาตให้มนุษย์ที่มีเหตุผลและปัญญาก้าวขึ้นมาเป็นชนชั้นผู้ปกครอง (ruling class) ขณะเดียวกันในส่วน of มนุษย์ที่มีความกล้าหาญหรือชนชั้นนักรบ (auxiliaries) เข้ามาร่วมมือเป็นพันธมิตรลงมือปกครองชนชั้นล่าง ที่มีสมาชิกประกอบด้วยเกษตรกร พ่อค้าและช่างฝีมือ ซึ่งเพลโตอธิบายถึงชนชั้นดังกล่าวเอาไว้ว่า "ถ้าจิตวิญญาณทั้งหมด เดินตามส่วนที่เป็นเหตุผลหรือปัญญาแล้ว ผลลัพธ์ของมันก็คือจิตวิญญาณแต่ละส่วนได้ทำหน้าที่ของตัวเองได้และความยุติธรรมก็จะบังเกิดขึ้น" (Republic, 2001:587a) ในทางตรงกันข้ามจิตวิญญาณหรือระบอบการปกครองที่ไม่ได้ดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะที่ได้กล่าวนั้น จะทำให้เกิดความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงในระบอบการปกครองตามมา หรือในอีกความหมายหนึ่งนั้นเพลโตต้องการที่จะสร้างสิ่งที่เรียกว่า 'การเมืองของจิตวิญญาณ' (politics of soul) ขึ้นมา โดยที่เอกภาพและความสงบสุขของจิตวิญญาณนั้นสร้างขึ้นจากการปกครองโดยแบ่งลำดับชั้น (hierarchy) ที่จิตวิญญาณฝ่ายที่ต่ำกว่า (lower parts) จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการปกครองของจิตวิญญาณฝ่ายที่สูงกว่า (higher parts)

* ลีโอ สเตราส์ (Leo Strauss) (1989:206-217) อธิบายการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบการปกครองที่ด้อยกว่า เลวร้ายกว่า (worse regimes) มีสาเหตุมาจากตัวผู้ปกครองเองที่ไม่สามารถควบคุมตัวเอง (self-restraint) อย่างเช่นผู้นำในระบอบพลาโตโดย ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย ความจำเป็น (necessity) ในด้านชื่อเสียงเกียรติยศ (honour) ส่วนทรราชย์ไม่สามารถควบคุมตัวเองและเป็นเจ้านายของตัวเองได้เลย อัลเลน บลูม (Allan Bloom) (1991: 412-426) ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากจิตวิญญาณในส่วนที่เป็นความปรารถนา (desire) ที่ค่อยๆเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทางด้านแมรี นิโคลส์ (Mary Nichols) (1987: 125-137) เห็นว่าความเสื่อมเกิดมาจากความต้องการที่จะแสวงหาและครอบครองทรัพย์สินส่วนตัว (private desires) ในประเด็นดังกล่าว นีอเวอโรโรส (Averroes) (1974:104-105) นักปรัชญาชาวอาหรับในศตวรรษที่ 12 ตีความ Republic ใน The

สำหรับสาเหตุที่สี่หรือสาเหตุสุดท้ายที่อธิบายความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองของเพลโต มาจากความพยายามในการต่อสู้กับความเสื่อมที่เกิดขึ้นกับระบอบการปกครองของเพลโต มีพื้นฐานจากการได้สัมผัสเหตุการณ์ความวุ่นวาย ความไร้เสถียรภาพในทางการเมืองของเอเธนส์ภายหลังจากการพ่ายแพ้ในสงคราม 'The Peloponnesian War' (431-404 B.C.) กับฝ่ายนครรัฐสปาร์ตา (Sparta) ด้วยตัวเอง ซึ่งผลลัพธ์ของมันทำให้เอเธนส์เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากประชาธิปไตย (democracy) มาเป็นระบอบทรราชย์ (tyranny) ภายใต้การปกครองของสามสิบทรราชย์ (Thirty Tyrants) ซึ่งมีครีตีอัส (Critias) และชาร์มิดีส (Charmides) ในฐานะลูกของเพลโตเข้าร่วมเป็นสมาชิกและชักชวนให้เพลโตในที่กำลังอยู่ในช่วงวัยหนุ่มเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วย แต่เพลโตบอกปฏิเสธไป (Coleman, 2000:69-70) สำหรับเพลโตได้ประเมินคุณค่าของระบอบการปกครองที่เป็นอยู่ว่าเป็นระบอบการปกครองที่มีความยุติธรรมหลงเหลืออยู่น้อยมาก เหตุการณ์ดังกล่าวเพลโตได้เขียนบันทึกเอาไว้ในจดหมายที่มีไปถึงดิออน (Dion) ผู้เป็นเพื่อนที่ซีราคิวส์ (Syracuse) ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายฉบับที่เจ็ด (Seventh Letter) มีเนื้อความโดยสรุปว่า "ในที่สุด ข้าพเจ้าก็มาถึงบทสรุปได้ว่าระบอบการปกครองที่เป็นอยู่ในขณะนี้ล้วนแล้วแต่เป็นระบอบการปกครองที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายและความเลวร้ายทั้งสิ้น รวมถึงตัวบทกฎหมายและขนบธรรมเนียมของมันก็ยากแก่การแก้ไขให้ดีขึ้น... สิ่งดังกล่าวบังคับให้ข้าพเจ้าต้องกล่าวชื่นชมปรัชญาที่แท้จริง (true philosophy) เพราะมีแต่ตัวเธอเท่านั้นที่สามารถมองเห็นว่าความยุติธรรมคืออะไร โดยไม่ว่ามันจะบังเกิดขึ้นกับตัวของมนุษย์แต่ละคนหรือกับตัวนครรัฐ นอกจากนั้นแล้วความป่วยไข้ (ills) ของมนุษยชาติจะจบสิ้นลงก็ต่อเมื่อมีมนุษย์ผู้ที่มีความสัตย์ซื่อและรักในปัญญาอย่างแท้จริงก้าวขึ้นมาใช้อำนาจในทางการเมืองหรือเป็นผู้ปกครองนครรัฐของเรา" (Halmilton and Cairns, 1971:326a-b)

การที่เพลโตเกิดมีข้อสรุปว่าระบอบการปกครองที่เอเธนส์เป็นอยู่นั้นล้วนแล้วแต่เป็นระบอบการปกครองที่เลวร้ายทั้งสิ้น มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture)

Third Treatise อธิบายผ่านสี่ โดยระบอบราชาธิปไตยคือสี่ขาว ขณะที่ระบอบทรราชย์คือสีดำ ส่วนระบอบการปกครองอีกสามระบอบหากใกล้เคียงกับระบอบที่คิดจะมีส่วนผสมของสีขาวและระบอบที่เสื่อมลงจะมีความเข้มของสีเพิ่มมากขึ้น และแมรี มาร์กาเร็ต แม็คคาบี (Mary Margaret McCabe) (1994:267) อธิบายออกมาในเชิงปริมาณว่าระบอบการปกครองที่เริ่มเสื่อมจำนวนของผู้ปกครองก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น อาทิระบอบราชาธิปไตยปกครองโดยคนคนเดียว (one) ที่มีปัญญาความรู้เป็นผู้ปกครอง ระบอบอภิชนาธิปไตยปกครองโดยกลุ่มคน (a few) ที่ยังยึดปัญญาและความรู้เป็นผู้ปกครอง สุดท้ายระบอบประชาธิปไตยปกครองโดยคนจำนวนมาก (many) ที่ไร้อารมณ์ วิชาความรู้สึกมากกว่าปัญญาความรู้

ของชาวเอเธนส์เองที่ไม่สามารถเชื่อมั่นหรือผูกพันตัวเองให้อยู่กับระบอบการปกครองใดระบอบการปกครองหนึ่งอยู่ได้นาน จะสังเกตเห็นได้จากมีความพยายามในการสถาปนาระบอบการปกครองโดยคนหมู่มากหรือประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ได้รับการคัดค้านการต่อต้านจากกลุ่มผู้นำที่ต้องการระบอบการปกครองโดยคนกลุ่มน้อยภายใต้ชื่อของระบอบอภิชนาธิปไตย-ธนาธิปไตย (plutocracy) และคณาธิปไตยเกิดขึ้นสลับกันไปมาอยู่ตลอดเวลา (Polin, 1998:13) ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับความไร้เสถียรภาพทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของโลกที่สามในยุคนปัจจุบัน ที่วัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยไม่สามารถสถาปนาและหยั่งรากลงได้อย่างมั่นคง

นครรัฐเอเธนส์ในช่วง 600-500 ปีก่อนคริสตกาลนับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในทางภูมิปัญญา กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาารูปแบบวิธีการคิดที่เรียกว่า "Logos" มีนักคิดจำนวนมากที่ต่างพยายามหาวิธีการ เหตุผลและความรู้ที่ไม่ต้องอิงอยู่กับเทพเจ้า (divine inspiration, divine madness) ในช่วงนี้เองที่นักวิชาการด้านคลาสสิกในปัจจุบันได้ขนานนามปรากฏการณ์ของคนกลุ่มนี้ว่าขบวนการโซฟิสต์ (Sophistic Movement) (Kerferd, 1981:4)

ขบวนการโซฟิสต์นับเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (social phenomenon) เกิดขึ้นมาจากเงื่อนไขความเป็นประชาธิปไตยของนครรัฐเอเธนส์ ความเสมอภาคและเสรีภาพพร้อมเงื่อนไขทางเศรษฐกิจแบบจักรวรรดิ ทำให้นครรัฐเอเธนส์มีความมั่งคั่ง ผู้คนมีชีวิตที่สบายและร่ำรวย (Kerferd, 1981:22-23) เงื่อนไขดังกล่าวได้เป็นแม่เหล็กที่ดึงดูดขบวนการโซฟิสต์ (Sophist Movement) เดินทางเข้ามาทำมาหากินประกอบอาชีพด้วยการสั่งสอนความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวาทศิลป์ (rhetoric) และการละคร (drama) แก่พลเมืองชาวเอเธนส์ผู้มีฐานะ ซึ่งแน่นอนว่าคำสอนของเหล่าโซฟิสต์ได้ทรงอิทธิพลต่อภูมิปัญญาความรู้ ความคิดและค่านิยมของพลเมืองชาวเอเธนส์อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการเมืองบรรยากาศของการเปลี่ยนแปลงเริ่มต้นนับตั้งแต่การปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของโซลอน การปฏิรูปสถาบันทางการเมืองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยในสมัยไคลส์ทีนีส (Cleisthenes) Themistocles (Themistocles) และเพอร์ริคลีส (Pericles)

ถึงแม้ว่าตัวของผู้นำทางการเมืองอันได้แก่ผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นรัฐบุรุษ เหล่านายพลและเจ้าหน้าที่ชั้นสูงจะยังคงมีที่มาจากครอบครัวหรือตระกูลของเหล่าอภิชนและมีความมั่งคั่งร่ำรวย แต่เป็นปัจจัยที่ไม่เพียงพอเนื่องจากรูปแบบในทางการเมืองที่เปลี่ยนไป ทำให้การที่จะนั่งอยู่ในอำนาจและตำแหน่งทางการเมืองของนครรัฐเอเธนส์ต่อไปนั้น เหล่าผู้นำและนักการเมืองจะต้องสมัครลงแข่งขันเพื่อให้ตัวเองได้รับคะแนนเสียงจากพลเมืองชาวเอเธนส์ ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องเป็นนักการเมืองที่มีรูปแบบเนื้อหาการพูดจูงใจประชาชน นอกจากนี้ตัวอย่างทางการศึกษา อัน

เนื่องมาจากการศึกษาในนครรัฐเอเธนส์แต่เดิมถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสืบทอดอำนาจทางการเมืองรวมถึงการรักษาจารีตธรรมเนียมของเหล่าอภิชน บุคคลสังกัดชนชั้นสูงที่ได้ส่งมอบให้แก่บุตรหลานของตัวเอง แต่การเกิดขึ้นของขบวนการโซฟิสต์ได้เปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีกำลังในทางทรัพย์สินพอที่จะแสวงหาความรู้และเข้ารับการศึกษาอบรมจากเหล่าโซฟิสต์เมื่อเป็นดังนั้นการมีการศึกษาและเคยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือเข้าสู่วงการการเมืองจึงไม่จำกัดอยู่ในวงของเหล่าอภิชนอีกต่อไป การเปิดโอกาสทางด้านการศึกษาจึงนับเป็นการสั่นคลอนรากฐานทางอำนาจของอภิชน (Voegelin, 1991:270)

ขณะที่เพลโตกลับเป็นปฏิปักษ์ต่อแนวความคิดและสิ่งที่บรรดาโซฟิสต์ได้ทำการอบรมสั่งสอนพลเมืองชาวเอเธนส์ โดยพิจารณาภายใต้บริบททางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเอเธนส์ในขณะนั้นเอง เพลโตวิพากษ์คำสอนของเหล่าโซฟิสต์ว่าเป็นแค่เพียงการโต้ตอบหักล้างด้วยวาทศิลป์ (sophistry) เป็นความรู้ภายใต้กรอบความคิดที่สมัยใหม่เรียกว่าสัมพัทธนิยม (relativism) และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอัตวิสัย (subjectivity) อันเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับรูปแบบความรู้ภายใต้กรอบสมบูรณ์นิยม (absolutism) และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นภาวะวิสัย (objectivity) อันเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาปรัชญาการเมือง ขณะเดียวกันนั้นฝ่ายเพลโตเองได้ลงทุนลงแรงเขียนงานถึงสามชิ้น อันได้แก่ *Protagoras*, *The Republic* (เล่มที่หนึ่ง) และ *Gorgias* เพื่อแสดงและโต้ตอบหักล้างกับวิธีการและองค์ความรู้ของเหล่าโซฟิสต์ (Strauss, 1996:194)

ความเสื่อมที่เกิดขึ้นกับระบอบการปกครอง ภายใต้บรรยากาศของประชาธิปไตยในนครรัฐเอเธนส์ ที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุน "ขบวนการโซฟิสต์" นอกจากจะเป็นปฏิปักษ์กับแนวความคิดทางด้านปรัชญาของทั้งโสเครตีสและเพลโต โดยตัวของมันเองแล้วระบอบประชาธิปไตยของเอเธนส์ยังทำผิดพลาดด้วยการลงมือตัดสินประหารชีวิตนักปรัชญาอย่างโสเครตีส ซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นทั้งเพื่อนและอาจารย์ของเพลโต นั่นเป็นสิ่งที่นำไปสู่การที่เพลโตหันมาวิพากษ์ความบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยอันได้ปรากฏอยู่ในงานเขียนชิ้นต่างๆ

การนำเสนอรูปแบบของนครรัฐในอุดมคติ (ideal state) ที่เป็นจริงได้เพียงแต่ในคำพูด (city in the speech) ปรากฏอยู่ในหนังสือ *the Republic* สามารถพิจารณาได้ว่านอกเหนือไปจากเพลโตเอง ที่ยังคงแสดงความมุ่งมั่นในการให้อ่านยอมรับว่าความคิดในเรื่อง "ทฤษฎีของแบบ" (Theory of Form or Idea) สามารถที่จะปรากฏเป็นจริงขึ้นได้กับสังคมมนุษย์ โดยแสดงผ่านทาง

ระบอบการปกครอง (vessel for the Form) (Voegelin, 1995:120) ที่ได้ปรากฏออกมาเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด (the best regime) ซึ่งก็คือระบอบราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตย

ระบอบอภิชนาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ดีที่สุด

ระบอบอภิชนาธิปไตยดำรงอยู่ในสถานะจินตนาการและแนวความคิดในเชิงอุดมคติทางการเมืองที่เพลโต^{***} ได้นำเสนอถือได้ว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด (the best regime) เนื่องจากมีมนุษย์ที่เลิศเลอที่สุดมาเป็นผู้ปกครอง (the rule of the best) ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักปรัชญาการเมืองหลายคนที่ศึกษาความคิดทางการเมืองของเพลโตในยุคปัจจุบันพิจารณาว่าเป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวของวีรบุรุษ (hero) กับ "คุณธรรม" (arete) ที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนรูปแบบมหากาพย์อีเลียด (Iliad) ของกวีโฮเมอร์^{****}

* สามารถเทียบเคียงได้กับตัวอย่างคำอธิบายของอริสโตเติล ว่าด้วยมนุษย์จะบรรลุถึงชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ก็ต่อเมื่ออาศัยอยู่ในนครรัฐเท่านั้น (Politics, 1978:1252b8-1253)

** การเดินทางไปยังซีราคิวส์ (Syracuse) เพื่อให้คำปรึกษาทางด้านการเมืองการปกครองแก่ไดโอนิซิอุส (Dionysius) และบุตรของเขาไดโอนิซิอุสที่สอง (Dionysius II) ถึงสองครั้ง เป็นประจักษ์พยานในความพยายามของเพลโตที่จะพิสูจน์ความเชื่อดังกล่าว

*** ลีโอ สตราสส์ชี้ให้เห็นถึงระบอบการปกครองในแบบผสม ซึ่งถูกนำเสนอโดยชาวเอเธนส์ (Athenian) ใน The Laws มีความสำคัญในฐานะของการเป็นระบอบการปกครองที่มีความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นจริงมากที่สุด แต่จะต้องได้รับการผสมขึ้นมาอย่างชาญฉลาด (mixed wisely) เพลโตเองมองแบบอย่างมาจากนครรัฐสปาร์ต้า (Sparta) และครีต (Crete) ในฐานะที่ระบอบการปกครองของนครรัฐทั้งสองมีที่มาจากผสมผสานระหว่างระบอบกษัตริย์ของเปอร์เซียกับระบอบประชาธิปไตยของเอเธนส์ นอกจากนี้ยังมีความหมายถึงการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญา (wisdom) กับเสรีภาพ (freedom) (โปรดดู Leo Strauss, An Introduction to Political Philosophy: Ten Essays by Leo Strauss. Edited with Introduction by Hilail Gildin (Detroit: Wayne State University Press, 1989), p.237. และ The Laws, 1975:694)

**** ทางด้านเอร์เนสต์ บาร์กเกอร์ (Ernest Barker) พิจารณานอกเหนือไปจากอิทธิพลในเรื่องคุณธรรมของอภิชนาชน (aristocratic virtue) เป็นสิ่งที่เพลโต ได้รับมาจากกวีโฮเมอร์ (Homer) แล้ว แนวความคิดของระบอบอภิชนาธิปไตยเป็นสิ่งที่เพลโตได้รับอิทธิพลมาจากการปกครองของนครรัฐสปาร์ต้าและกรุงทีบส์ (Thebes) ของอีลิปต์

ในฐานะไบเบิลของชาวกรีก (Stone, 1989:20) อันเป็นมรดกทางด้านภูมิปัญญาที่พลโตต้องย้อนกลับไปอ้างอิงถึง

อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายของพลโตคือต้องการสถาปนาให้นครรัฐขึ้นเป็น “จริยสังคม” (ethical society) (Barker, 1959:5) ก็คือการ “สร้างความเป็นอภิชนาธิปไตยให้กับนครรัฐ” (aristocratic the polis) โดยดำเนินไปพร้อมๆ กับ “ทำการเมืองเป็นของชนชั้นสูง” (politicize the aristocratic) หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือให้ชนชั้นสูง เหล่าอภิชน (aristocrats) เข้ามาผูกขาดอำนาจการปกครองเอาไว้ในมือ สำหรับประเด็นที่พลโตเกิดความนิยมและชื่นชมในแนวความคิดและการปกครองภายใต้ระบอบอภิชนาธิปไตยนั้น มีรากฐานที่มาจากองค์ประกอบของตัวผู้ปกครอง ภายใต้ระบอบอภิชนาธิปไตยในฐานะผู้นำที่ต้องให้ความคุ้มครอง รับประกันความปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สินทั้งในยามสงบและยามศึกสงคราม ซึ่งประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่เรียกว่า “คุณธรรม” (arete) ของการเป็นผู้นำ อันได้แก่ความกล้าหาญ (courage) ความเข้มแข็ง ความสุภาพเรียบร้อย (refinement) ความสง่างาม (grace) และเชิดชูเกียรติยศศักดิ์ศรี (honour) ส่วนองค์ประกอบต่อมาได้แก่เรื่องของ “ตำแหน่งฐานะทางสังคม” (social position) หรือชนชั้นทางสังคม (social class) ที่อยู่สูงกว่าผู้อื่น อันเนื่องมาจากการเป็นชนชั้นเจ้าของที่ดิน ข้าทาสและสัตว์เลี้ยงรวมไปถึงการดำรงตำแหน่งแม่ทัพหรือขุนศึก (Adkins, 1992:36-37) โดยองค์ประกอบทั้งสองได้สร้างสิ่งที่เรียกว่า “ลักษณะพิเศษเฉพาะของวีรบุรุษที่แท้จริง” (characterize the true hero)

* ตามหลักเกณฑ์ในจารีตแบบ โฮเมอร์ริค (Homeric code) ความเป็นวีรบุรุษกับคุณธรรมที่ทางพลโต ได้เข้าใจกันว่ามันเป็นรูปแบบการปกครองของระบอบอภิชนาธิปไตยนั้น มีรากฐานมาจากหน่วยทางสังคมการเมืองที่เรียกว่า “oikos” ซึ่งในภาษาอังกฤษแปลความหมายเป็นครอบครัว (family) และครัวเรือน (household) อยู่ภายใต้สภาวะการเป็นผู้นำที่เรียกว่า “agathos” กล่าวคือมีความกล้าหาญ มีหน้าที่หลักให้การปกป้องคุ้มครองชีวิตผู้อยู่ใต้การปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามเกิดศึกสงคราม ที่ถือว่าเป็นสภาวะปกติของนครรัฐกรีกโบราณ ขณะที่ครัวเรือนของเหล่าผู้ปกครอง หรือพวกเหล่าขุนนางชนชั้นสูงวางอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่มีลำดับชั้นสูงต่ำแบ่งแยกชัดเจน ภายใต้ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับคนรับใช้ หัวหน้าครอบครัวกับสมาชิกในครัวเรือน หรือขุนนางกับผู้รับใช้ และอยู่ภายใต้หลักการของความผูกพัน ความจงรักภักดี มีหน้าที่และพันธะสัญญาระหว่างกันและกัน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในลักษณะที่คล้ายกับความสัมพันธ์ในรูปแบบของเครือญาติ แยกเหวหรือและเพื่อนฝูง ซึ่งทางด้านพลโต พิจารณาว่าหากสามารถตัดแปลงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับคนรับใช้ในครัวเรือน (oikos) มาใช้กับนครรัฐ (polis) โดยให้เหล่าอภิชนก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครอง (aristocratic ruling class) ก็จะเป็นการสร้างให้เกิดความมีเอกภาพในสังคมการเมืองขึ้นมา ซึ่งมันถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญในปรัชญาการเมืองของพลโต (โปรดดู M.I. Finley, The Ancient Greeks, (Penguin Books; Harmondsworth, 1987)..pp.19-27

อันนับได้ว่าเป็นที่รวมของคุณธรรมต่างๆ เป็นสิ่งที่ชาวกรีกโบราณสรรเสริญยกย่องให้คุณค่า ความสำคัญกับมันในฐานะความเป็น "ผู้ดี" (kallos kagathos หรือ gentleman) (Bloom, 1968:449)

เหล่าอภิชน (aristocratic) ที่เป็นชนชั้นผู้ปกครองของเพลโต โดยตำแหน่งหรือฐานะความเป็นอยู่ทางสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในฐานะที่ไม่ต้องใช้ชีวิตและเวลาว่างวุ่นวายไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ (leisure class) ในลักษณะที่ต้องขยันแรงงาน ทำการค้าหรือประกอบอาชีพต่างๆ ทำให้เป็นอิสระไม่ต้องดิ้นรนอยู่กับเรื่องของการหาเลี้ยงปากท้อง (realm of necessity) จึงทำให้มีเวลาที่ จะทุ่มเทความสามารถต่างๆ ไปให้กับเรื่องของการปกครอง ผูกพันตัวเองเข้ากับปริมณฑล สาธารณะ มันเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ปกครองที่เพลโตเองได้กล่าวถึงแนวความคิดดังกล่าวไว้ใน the Republic ว่า "ถ้าเรายังยึดอยู่กับแผนการเดิม ผู้ปกครองของเราจะต้องเป็นอิสระจากการทำมาหาเลี้ยงชีพทุกอย่าง เขาจึงจะเป็นผู้ปกครองที่มีเสรีภาพอย่างแท้จริงได้" (Republic, 2001:395c) ขณะที่อี.อาร์. ดอดดส์ (E.R. Dodds) ตีความในด้านความแตกต่างของเหล่าผู้ดีตระกูลสูงกับ มนุษย์ส่วนใหญ่ของสังคมของเพลโตไว้ว่า "เป็นมนุษย์ที่มีคุณลักษณะพิเศษ (exceptional type of personality) มีสัดส่วนของจิตวิญญาณที่ประเสริฐ (divine part) ใกล้เคียงกับอุดมคติของแบบ (Form) มากกว่ามนุษย์โดยทั่วไป" (Dodds, 1968:210-211)

เนื่องจากเป็นเหล่าผู้ใช้แรงงาน ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นเกษตรกร ช่างฝีมือ และ พ่อค้า โดยความจำเป็นที่ต้องหาเลี้ยงปากท้องตัวเองทำให้คนธรรมดาทั่วไปส่วนใหญ่ของสังคม ต้องพันนาการอยู่กับโลกของความปรารถนา มีความต้องการการตอบสนองเพียงแค่ว่าสิ่งของวัตถุ โลกของผู้คนเหล่านี้เป็นเพียงแค่สิ่งที่ปรากฏ (appearance) และใช้ชีวิตอยู่ไปมาท่ามกลางความ หลากหลายของโลกวัตถุ (multiplicity) จากการที่ต้องเลือกกลัวและสัมผัสอยู่กับการงานดังกล่าว ผลที่ตามมาก็คือ "มนุษย์ผู้ที่ไม่มีความดีเลิศโดยธรรมชาติ ด้วยการทำงานในลักษณะเยี่ยงทาสจะ กลายมาเป็นมนุษย์ผู้ที่จิตวิญญาณถูกทำให้เกิดความแค้นแค้นและพิการ เหมือนกับการที่ ร่างกายของพวกเขา ก็ถูกทำให้เกิดความพิกลพิการจากการงานหรืออาชีพ" (Republic, 2001:495e)

ทัศนคติในลักษณะดังกล่าวยังปรากฏในผลงานชิ้นต่อมาของเพลโต อย่างเช่น The Laws ที่อธิบายไว้ว่า "การต่อสู้ของเรา คือการต่อสู้กับศัตรูสองแบบได้แก่ความมั่งคั่งกับความยากจน (wealth and poverty) โดยความพุ่มเพื่อยั้งอันมาจากความมั่งคั่งได้สร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับจิต วิญญาณ ขณะที่ความยากจนผลักดันให้มนุษย์ต้องจมอยู่กับความระทมทุกข์ มันทำให้มนุษย์สูญเสีย ความละเอียดและเพื่อที่จะรักษาความป่วยไข้ดังกล่าว เราจะต้องเปิดประตูรับชุมชนแห่งการ รู้แจ้ง (enlightened community) โดยประการแรกต้องจำกัดบทบาทของชนชั้นพ่อค้า (trading

class) ให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ ส่วนประการต่อมาป้องกันไม่ให้กิจกรรมของชนชั้นพ่อค้าเข้ามาผสมผสานกับวงจรชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม" (The Laws, 1975:919c-d)

จุดเริ่มต้นของความเสื่อม

: จากระบอบอภิชนาธิปไตย (aristocracy) สู่ระบอบพลาธิปไตย (timocracy)

เป้าหมายของ the Republic ในเล่มที่แปด มีความเกี่ยวเนื่องกับความพยายามที่จะกลับไปตอบคำถามที่ทางโสเครตีสได้สนทนาทิ้งท้ายเอาไว้ในตอนจบของ the Republic เล่มที่สี่ ในการอธิบายถึงลักษณะหน้าตาของความยุติธรรมและอยุติธรรมที่ผู้สนทนายังมองไม่เห็นภาพที่สมบูรณ์ (Republic, 2001:444e-445b) โดยใน the Republic เล่มที่แปด เพลโตอธิบายด้วยการสำรวจระบอบการปกครองประเภทต่างๆ (regimes) รวมไปถึงรายละเอียดในเรื่องบุคลิกลักษณะของผู้คนภายใต้ระบอบการปกครองต่างๆเหล่านั้นด้วย

The Republic เล่มที่แปด เพลโตให้โสเครตีสเริ่มต้นการสนทนากับเกลาคอน (Glaucon) และ อะโดมานตัส (Adeimantus) ถึงระบอบการปกครองห้ารูปแบบ โดยมีใจความสำคัญอยู่ที่ว่าระบอบการปกครองได้ทำหน้าที่สะท้อนหรือถูกกำหนดโดยลักษณะนิสัยบุคลิกและจิตวิญญาณของผู้คนที่อยู่อาศัยในระบอบการปกครองนั้นๆว่า

โสเครตีส : ถ้าอย่างนั้นท่านก็รู้แล้วใช่ไหมว่าคนมีหลายแบบ เช่นเดียวกับระบบการปกครองมีอยู่หลายแบบ หรือท่านคิดว่าระบอบการปกครองจะเกิดจากต้นโถกหรือก้อนหินมิได้เกิดจากลักษณะของพลเมือง ซึ่งเมื่อมีน้ำหนักไปข้างใดก็จะลากเอาสิ่งอื่นๆให้เป็นอย่างนั้นตามไปด้วย" (Republic, 2001:544e)

บทสนทนาได้กล่าวถึงความเสื่อม ที่จะเกิดขึ้นกับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครองในระบอบอภิชนาธิปไตย โดยมีแหล่งที่มาเกิดขึ้นจากความผิดพลาดในการ "บำรุงรักษาพันธุ์" (eugenics) เริ่มตั้งแต่เรื่องของการเลือกคู่ครอง ระยะเวลาในการผสมพันธุ์ ปล่อยปลละเลยในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานในเรื่องการศึกษาที่ต้องเน้นความประสานและสมดุลระหว่างการเล่าเรียนด้านวรรณกรรม ดนตรีและพลศึกษา โดยความผิดพลาดดังกล่าวได้ตกแก่ลูกหลานในรุ่นต่อๆมาที่เตรียมตัวจะเป็นผู้ปกครอง แต่กลับไม่สามารถใช้สติปัญญาและวิจารณญาณทำการแยกแยะความแตกต่างในด้านคุณค่าที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเผ่าพันธุ์ทั้งห้าของเฮสิออด (Hesiod's classes)

หรือ "timocratic" โดยคำว่า "timo" มีความหมายเทียบเท่ากับคำว่า "honour" หรือเกียรติยศในภาษาอังกฤษ

โดยความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับเรื่องของ การ "บำรุงรักษาพันธุ์" (eugenics) นำมาถึงการถือกำเนิดของระบอบพลาริปไตย (timocracy) และเหล่าพลาซน (timocratic) เพลโตบรรยายถึงผลลัพธ์ของความผิดพลาดดังกล่าวเอาไว้ว่า "ผู้ปกครองที่เลือกมาจากเด็กพวกนี้จะไม่สามารถเป็นผู้พิทักษ์ที่เหมาะสมตามหลักการทดสอบเชื้อชาติแบบเฮสิออด (Hesiod) หลักการดังกล่าวก็คือการเอา (เผ่าพันธุ์) เหล็กผสมกับเงินและทองสัมฤทธิ์ผสมกับทอง ทำให้เกิดความแตกต่าง เกิดความผิดปกติ ความผิดเพี้ยน ความไม่ประสานกลมกลืนกันขึ้น สิ่งติดตามมาก็คือความหยิ่งผยอง (hubris) และสงคราม (stasis) พร้อมทั้งเกิดการแตกหักแตกเหล่าขึ้นภายในกลุ่มของผู้ปกครอง (Republic, 2001:547a)

ระบอบพลาริปไตยได้สถาปนาตัวเองขึ้นมา แต่ทว่าความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบการปกครองที่ดีน้อยกว่ายังคงติดตามระบอบพลาริปไตยเหมือนกับเงาติดตามตัวมนุษย์ และเพื่อที่จะอธิบายความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองที่จะเกิดขึ้น เพลโตได้หยิบยืมความเป็นเทพปกรณัม ด้วยการเล่าเรื่องจากปากของเทพ "Muses" โดยยกเรื่องราวปกรณัมว่าด้วยเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่า "เมื่อผู้นำมีการแตกหักแตกเหล่าขึ้น ก็จะทำให้เกิดความไม่สงบภายในตามมา ชนชั้นต่างๆ จะถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย โดยทางฝ่ายเหล็กกับทองสัมฤทธิ์จะถูกดึงให้ไปในข้างของการแสวงหาความร่ำรวยที่ดิน บ้านช่องและเงินทอง ส่วนด้านของทองคำกับเงินในทางตรงกันข้าม ซึ่งโดยธรรมชาติของทั้งสองนี้มีได้ร่ำรวยหรือยากจน จะนำพานครรัฐไปสู่คุณธรรมและคุณความดีที่เคยปฏิบัติกันมาตามธรรมเนียมจารีต เมื่อกาลเป็นไปในลักษณะดังกล่าวจะเกิดสภาวะของการต่อสู้ดิ้นรนและดึงกันไปดึงกันมาจนสิ้นสุดลงที่ทางสายกลาง ในลักษณะที่ทั้งสองฝ่ายยอมหันหน้ามาประนีประนอม ก็คือคือตัดแบ่งทรัพย์สินสมบัติกัน อันหมายถึงการยินยอมให้มีบ้านและที่ดินเป็นทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวได้" (Republic, 2001:547a-b) ความแตกแยกภายในกลุ่มและชนชั้นผู้ปกครองนำมาถึงการสร้างสำนักของการถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคล (owned privately) กระทำการถือครองทั้งในรูปของสิ่งของ สัตว์เลี้ยงและผู้คน ในช่วงระยะเวลาต่อมาได้พัฒนาไปสู่การทำสัญญาาระหว่างกันขึ้นมา "กลุ่มผู้ปกครองที่แยกเป็นสองฝ่ายตกลงกันที่จะควบคุมเหล่าพรรคพวกที่พวกเขาเหล่านี้เคยให้ความคุ้มครองในฐานะมิตรและถือเป็นผู้สนับสนุนพวกเขา โดยจะถูกลดฐานะลงมาเป็นแค่ไพร่และข้าทาส ส่วนทางด้านผู้ปกครองก็หันมายุ่งเกี่ยวอยู่แต่การทำศึกสงครามและคอยเฝ้าควบคุมพวกคนเหล่านี้" (Republic, 2001:547c) ดังนั้นการกำเนิดและถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคล (private property) ส่งผลกับนครรัฐและเหล่าผู้ปกครองทำให้ไม่เป็นคนในครอบครัวเดียวกันอีกต่อไป อีกทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองไม่สามารถดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะพี่น้องได้อีกต่อไป ผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือนครรัฐและระบอบการปกครองขาดเอกภาพ และเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ปกครองขึ้นมา ซึ่งก่อนหน้านี้ใน the Republic เพลโตเองได้สังเกตเห็น

ถึงผลร้ายที่จะเกิดกับระบอบการปกครองจากการที่ผู้ปกครองถือครองทรัพย์สินสมบัติ มีครอบครัว และลูกเมียถือเป็นที่ทรัพย์สินส่วนตัว โดยเสนอทางแก้ไขปัญหาในลักษณะที่ให้มีการมสธิ์ในสิ่งดังกล่าวร่วมกัน

การอธิบายดังกล่าวดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดว่าในหลายๆครั้ง ฝ่ายทหารและกองทัพมักเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ด้วยการโค่นล้มยึดอำนาจผู้ปกครองพลเรือน สถาปนาระบอบทหารขึ้นตามมา (military regime) เพราะฉะนั้นชนชั้นนักรบและจิตวิญญาณ ในส่วนความกล้าหาญ จึงนับเป็นส่วนที่มีปัญหามากที่สุด เนื่องจากมีความพร้อมที่จะก้าวขึ้นไปสู่ ส่วนที่สูงกว่าหรือปัญหาด้วยการร่วมมือกับผู้ปกครอง หรือจิตใจในส่วนที่เป็นปัญญาและเหตุผล ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะไหลลงไปสู่ที่ต่ำหรือความปรารถนาด้วยการหันไปรวมตัวกับมหาชนไป พร้อมกับสถาปนาตัวเองเป็นผู้ปกครอง

หากพิจารณาลึกลงไปในตัวระบอบพลาริปโตย เราจะมองเห็นถึงองค์ประกอบของมันที่ถูก ดึงมาจากระบบอภิชนาธิปไตย กับระบบคณาธิปไตยมาเป็นรูปแบบผสม (mixed regime) ซึ่งเพลโตขนานนามมันว่า “บ้านที่ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างระบอบอภิชนาธิปไตยกับระบบ คณาธิปไตย” (Republic, 2001:547c) ทำให้ระบอบพลาริปโตยถูกจัดได้ว่าเป็นระบอบการ ปกครองที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ขณะที่ตัวของระบอบการปกครองเอง “ประกอบขึ้นด้วย ทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เลว มาจากระบบการปกครองที่มีมาก่อนหน้าและที่จะเกิดขึ้นตามมา” (Republic, 2001:548c) โดยซากแห่งความสูงส่งที่ยังหลงเหลือส่งผ่านมาจากระบอบอภิชนาธิปไตย ก็คือ “ผู้ปกครองยังคงได้รับการเคารพนับถือดำรงอยู่ในฐานะของนักรบ ผู้ปกครองไม่ต้องทำงาน ด้านเกษตรกรรม การใช้แรงงานและการค้าทุกประเภท มีการใช้ชีวิตอยู่ร่วมชายคาเดียวกันและ มุ่งเน้นไปในด้านของพลศึกษา พร้อมกับฝึกฝนตัวเองเตรียมพร้อมสำหรับการทำสงคราม” (Republic, 2001:547d)

ระบอบพลาริปโตยที่เริ่มมีความโน้มเอียงไปทางด้านระบอบคณาธิปไตย ได้ตั้งข้อสงสัย เรื่องของสติปัญญาความรู้ ยอมรับเอาแต่ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ เท่านั้น (Lesser, 1990:149) อีกทั้งเริ่มพิจารณาว่าการใช้ชีวิตในทางปรัชญา การแสวงหาความรู้

* 'thumos' เป็นส่วนของจิตวิญญาณที่ค่อนข้างไร้ทิศทาง บางครั้งอาจเข้ากับสติปัญญาในทางกลับกันอาจไปรวมตัว กับความปรารถนาได้ การควบคุมจิตวิญญาณในส่วน 'thumos' จะต้องให้มันได้รับการศึกษาฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี เปรียบเสมือนกับสุนัขที่ดีมีความสุภาพอ่อนน้อมกับเจ้าของแต่คุร่าขไม่เป็นมิตรกับคนแปลกหน้า (โปรดดู Republic, 2001:375b-e) นอกจากนี้เพลโตยังเตือนถึงอันตรายจะบังเกิดขึ้นเมื่อจิตวิญญาณในส่วน 'thumos' เกิด การเปลี่ยนสภาพจากสุนัขเลี้ยงแกะมาเป็นสุนัขป่า (Republic, 2001:416a)

และคุณธรรมไม่เป็นที่น่าสนใจเนื่องจากไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรมกลับคืนมา ไม่สามารถใช้ทำมาหาเลี้ยงชีพได้ แต่ไม่กล้าพอที่จะปฏิเสธและตัดเยื่อใย ดูถูกการใช้ชีวิตในทางปรัชญาไปเสียทีเดียว (Bradshaw, 1992-93:192) แต่ถึงกระนั้นทัศนคติที่มีต่อความรู้และสติปัญญาในเชิง "อรรถประโยชน์นิยม" (Utilitarianism) ดังกล่าวได้เปลี่ยนหลักเกณฑ์และแนวความคิดเกี่ยวกับตัวผู้ปกครองจากบุคคลที่มีสติปัญญามาสู่ผู้ปกครองที่มีความกล้าหาญ ซึ่งเพลโตอธิบายวิธีคิดดังกล่าวเอาไว้ว่า "ความกล้าที่จะให้บุคคลที่มีสติปัญญาขึ้นมาเป็นผู้ปกครอง มีสาเหตุมาจากการเป็นบุคคลที่มีความซับซ้อน ทำความเข้าใจและเข้าถึงได้ยาก จึงหันไปหาผู้นำที่มีความกล้าหาญ มีธรรมชาติที่ตรงไปตรงมาและเตรียมพร้อมกับการทำศึกสงครามมากกว่าสันติภาพ มีจิตใจอันมุ่งเน้นไปในด้านการทหาร กลอุบายและยุทธวิธีในการศึกสงคราม" (Republic, 2001:548a)

ในอีกด้านหนึ่งของระบอบพลาธิปไตย คือการให้คุณค่า การบูชาและการแอบสะสมทรัพย์สินเงินทองคือจิตวิญญาณในแบบคนาธิปไตย (oligarchic soul) ที่กำลังรุกคืบคลานเข้ามา และสามารถเปิดตัวพร้อมกับมีอิทธิพลเหนือจิตวิญญาณของพลาซันได้เป็นครั้งแรก (Coby, 1993:21) การแอบเข้ามาครอบครองจิตวิญญาณของผู้ปกครองและเหล่าพลาซัน เพลโตได้บรรยายเอาไว้ว่า "พวกเขาได้สร้างห้องหับและสถานที่เพื่อจะเป็นที่เก็บซ่อนทองคำเงินไว้อย่างมิดชิด พวกเขาถูกจัดเป็นบุคคลที่มีความโลกเจกเช่นเดียวกับสมาชิกของระบอบคนาธิปไตย แต่พลาซันเป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยความดุร้ายและการแอบซ่อนต้นหาความอยากในทองคำและเงิน ขณะเดียวกันเพื่อที่จะรักษาเงินทองเอาไว้พวกเขาได้สร้างรั้วล้อมบ้านเอาไว้ เพื่อที่มันจะได้เป็นเรือนส่วนตัว เป็นที่ที่พวกเขาได้ใช้ทรัพย์สินความมั่งคั่งที่มีอยู่ไปกับนารี หรือสิ่งอื่นๆที่แล้วแต่จะจินตนาการสรรหามันมาได้" (Republic, 2001:548b)

เพลโตจบการอธิบายระบอบพลาธิปไตย ที่เริ่มเคลื่อนตัวลงไปสู่ระบอบคนาธิปไตยให้กับคู่สนทนาทั้งสองคือเกลาคอนกับอาโดมานตัส แต่ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ถึงการอธิบายที่ผ่านมามีว่าเป็นแค่เพียงการวาดโครงร่างของระบอบเท่านั้น ส่วนการที่จะสามารถมองเห็นระบอบการปกครองและมนุษย์ที่ทรงความยุติธรรมได้นั้นจะต้องใส่รายละเอียดลงไป รายละเอียดดังกล่าวได้นำเพลโตมาถึงการอธิบายรูปลักษณ์และนิสัยของบุคคลที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครอง สิ่งดังกล่าวสอดคล้องกับการที่เพลโต เคยเสนอให้คู่สนทนาของเขาทั้งสองพิจารณาดูสิ่งที่ยายใหญ่เพราะมันง่ายแก่การมองเห็นและรับรู้ก่อนที่จะลงไปดูสิ่งที่มีขนาดเล็กกว่า (Republic, 2001:434d-e)

เพลโตจึงเริ่มต้นการสำรวจจิตวิญญาณของพลาซัน (timocratic soul) ที่เริ่มเอนเอียงไปสู่จิตวิญญาณในแบบคนาธิปไตย (oligarchic soul) ด้วยการอธิบายถึงชีวิตของพลาซัน ที่เริ่มเสพติดให้คุณค่าความสำคัญกับเรื่องเงินๆทองๆ แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้นยังมีเรื่องของเกียรติยศและ

ศักดิ์ศรีคำค้อยู่ ทำให้เกิดความพะวักพะวงไม่สามารถที่จะทำการแสวงหาและใช้จ่ายมันได้ในแบบเปิดเผยหรือตามความอยากปรารถนาได้มากนัก การตกอยู่ใต้สภาวะการณ์ดังกล่าว เพลโตได้เขียนเปรียบเปรยเอาไว้ว่าเหมือนกับ “พวกเขาต้องวิ่งหนีกฎหมาย เหมือนกับบุตรชายที่วิ่งหนีบิดา” (Republic, 2001:548b) ซึ่งต่อมาเพลโตเริ่มเขียนบรรยายถึงคุณสมบัติต่างๆที่ประกอบขึ้นเป็นมนุษย์ที่เรียกว่าพลาซัน “จัดได้ว่าเป็นมนุษย์ประเภทที่จิตใจเต็มไปด้วยความดีอัน ได้รับการศึกษาทางด้านศิลปะมาน้อยนิด แต่ก็ยังคงชื่นชอบและรักมัน แม้ว่าจะชอบฟังการกล่าวสุนทรพจน์แต่ตัวเองกลับไม่มีความชำนาญในการที่จะเป็นคนกล่าวพูดเอง เป็นมนุษย์ประเภทที่มีความโหดร้ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเหล่าข้าทาส อันเป็นวิธีการปฏิบัติตัวที่แตกต่างไปจากความรู้สึกที่เหนือกว่าของมนุษย์ที่ถึงพร้อมทางด้านการศึกษาและปัญญาปฏิบัติต่อเหล่าข้าทาส เหล่าพลาซันอาจจะแสดงความอ่อนโยนต่อหน้าเสรีชน แต่ความรัก ความชอบในเรื่องอำนาจและชื่นชมการประสบความสำเร็จ ทำให้เขาเป็นมนุษย์ประเภทที่พร้อมค้อมหัวให้กับอำนาจ นอกจากนี้พลาซันยังเป็นนักล่าที่กระหาย มีความหลงใหลไปกับการบริหารร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรงและสุดท้ายการรู้สึกที่ตัวเองสามารถเป็นผู้ปกครองได้นั้นไม่ได้มาจากการคิด การพูดและการใช้สติปัญญา แต่กลับมาจากกรณีชีวิตที่เตรียมพร้อมกับการทำศึกสงครามและการประสบความสำเร็จจากการทำศึกสงคราม” (Republic, 2001:549a)

บทสนทนาต่อมาเพลโตให้โสเครตีสอธิบายถึงจิตวิญญาณของเหล่าพลาซัน เอาไว้ว่าในช่วงอายุที่ยังเป็นคนหนุ่มจะไม่ให้ความสนใจเรื่องของเงินๆทองๆ ความร่ำรวยมั่งคั่ง แต่เมื่อเริ่มที่จะมีอายุมากขึ้นหรือแก่ตัวลงโลกทัศน์ดังกล่าวกลับเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม กล่าวคือจะมีความโน้มเอียงมาหาเรื่องของตัวเองปฏิเสธในตอนยังหนุ่ม กลับกลายเป็นบุคคลผู้ที่ภาวะของจิตวิญญาณมุ่งเน้นไปยังเงินทอง เมินเฉยต่อเรื่องคุณธรรมและความรู้ ซึ่งเพลโตเล็งเห็นว่าสภาวะจิตวิญญาณที่เริ่มไม่สมดุล จะส่งผลให้พลาซันพลาดโอกาสไม่ได้รับเอาสิ่งที่เป็นคุณธรรมและความรู้สำหรับการเป็นผู้ปกครองที่ดีเข้ามาไว้ในตัว

สำหรับสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับการเป็นผู้ปกครองนั้น เพลโตสาธยายถึงมันว่ามาจากกรณีที่มนุษย์ผู้นั้นได้รับการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมและถูกต้องในเรื่องคุณธรรม ด้านของ

* เอดูอาร์ด เซลเลอร์ (Eduard Zeller) อธิบายลักษณะเด่นของพลาซัน (timocratic man) ว่ายึดโยงจิตใจด้วยหลักการสามอย่าง คือร่างกายที่สมบูรณ์มีความกระฉับกระเฉง (active) จิตวิญญาณที่มีความกล้าหาญ (courageous) และประพฤติตนให้การเคารพเชื่อฟังกฎหมาย (law-abiding) (โปรดดู Eduard Zeller, Outline of the History of Greek Philosophy. Revised by Wilhelm Nestle and translated by L.R. Palmer (New York:Meridian Books, 1960).,pp.13-15.

เหตุผล (reason) ที่จะเป็นตัวมาควบคุมจิตวิญญาณในส่วนที่เป็นความกล้าหาญ (spiritedness) ให้วิ่งเข้าหาปัญญา เกิดมีวิจารณ์ญาณในการพิจารณาสิ่งต่างๆ โดยความสำคัญของคุณธรรมที่เป็นด้านของเหตุผลได้ถูกอธิบายว่า “เหตุผล เมื่อมันได้ผสมผสานผ่านการศึกษาด้านดนตรีและศิลปะ เหตุผลเป็นเพียงสิ่งเดียวถ้าหากมันได้ถือกำเนิดในมนุษย์ผู้ใดแล้ว มันจะยังคงดำรงอยู่กับเขาไปจนตลอดชีวิตในฐานะผู้ปกป้องคุณธรรม (protector of virtue)” (Republic, 2001:549b) นอกจากนี้เพลโตให้โสเครตีสดำเนินการสนทนาต่อไปด้วยการอธิบายกับอาโดมานตัส ถึงที่มาของการเปลี่ยนแปลงจิตวิญญาณบุตรชายของพลาซัน ไปสู่จิตวิญญาณในแบบคนธำมณีโดย อันมีที่มาจากตัวบิดามารดาที่มีความขัดแย้งกันเอง โดยฝ่ายบิดาเป็นบุคคลประเภทที่สามารถหักห้ามใจตัวเอง (self-denial) แต่ทางฝ่ายมารดาเป็นผู้หญิงที่ดิ้อร้นไม่เชื่อฟังสามี ลงมือทำสิ่งต่างๆตามอำเภอใจของตัวเอง (self-assertion) (Nichols, 1987:130)

อิทธิพลของบริบทภายใต้ระบอบการปกครองที่ปรากฏอยู่ใน the Republic ทำให้เพลโตอธิบายความแตกต่างด้านจิตวิญญาณระหว่างบิดาและมารดา ที่ดำเนินอยู่ภายใต้ระบอบพลาธิปไตยเอาไว้ว่า “ในบางครั้งบุตรของคนดี แต่อาศัยอยู่ในรัฐที่มีการปกครองไม่ดี ฝ่ายบิดาเมินเฉยต่อชื่อเสียงตำแหน่งความสำเร็จด้านหน้าที่การงานและภาระกิจด้านอื่นๆที่จะต้องยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของคนอื่นๆ เป็นบุคคลที่มักน้อย ยินดีอยู่กับวิถีชีวิตที่สงบไม่ต้องดิ้นรน” (Republic, 2001:549c) ขณะที่ฝ่ายภรรยาได้แสดงปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมดังกล่าวของสามี ถึงขั้นพร่ำบ่นและใช้ถ้อยคำกดดันว่าถึงพฤติกรรมของสามีของตัวเองว่า กระทำตัวไม่สมฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกเหล่าผู้ปกครอง ทำให้ตัวเธอเองไม่ได้รับเกียรติ ความเคารพและความสำคัญเหมือนกับภรรยาของกลุ่มผู้ปกครองคนอื่นๆได้รับ อันเนื่องจากสามีของเธอไม่สนใจดีในเรื่องเงินทอง ไม่ดิ้นรนต่อสู้ ไม่ได้เถียงกับใครผู้ใดเพื่อที่จะได้เงินทองมาไว้ในครอบครอง เป็นบุคคลที่มีความเฉื่อยเฉื่อยไม่มีความสนใจยินดียินร้ายกับสิ่งใดๆเลย

ขณะที่บุตรชายเมื่อได้ฟังคำกดดันด่าของมารดากรอกหูอยู่บ่อยๆเข้า ก็เกิดความคิดว่าบิดาของเขาเป็นคนที่ซี้ซลลาด ไม่หลงเหลือสิ่งทีแสดงถึงความเป็นลูกผู้ชายผู้รักเกียรติยศและชื่อเสียง นอกเหนือไปจากคำกดดันด่าของแม่ซึ่งเป็นเรื่องในครอบครัวแล้ว บุตรชายของพลาซันยังได้ยินคำพูดของคนในสังคมพูดถึงบิดาของเขาในทำนองเดียวกันกับที่มารดาพูดว่า “ท่านคงได้ยินคนรับใช้ของชนชั้นสูงเหล่านี้พูดลับหลังเจ้านายของพวกเขาว่า ถ้าเกิดมีใครผู้ใดเป็นหนี้สินหรือกระทำการอันไม่เที่ยงธรรมอื่นๆกับบิดาของเด็ก แต่ตัวของบิดาก็มิได้ดำเนินการใดๆกับเรื่องดังกล่าว พวกคนใช้เหล่านี้ก็จะไปยุบุตรชายของชนชั้นสูงแทนว่าให้ลงโทษแก่บุคคลที่กระทำการไม่ยุติธรรมแก่บิดาของเขาเมื่อโตขึ้น เพื่อจะได้แสดงว่าตัวเขามีความเป็นลูกผู้ชายมากกว่าบิดาของตน ต่อจากนั้นเมื่อบุตรชายออกไปนอกบ้านและแอบได้ยินเรื่องราวอย่างเดียวกันนี้ ว่าใครก็ตามที่สนใจแต่เรื่องของ

ตัวเองจะถูกเรียกว่าเจ้าคนเชอ ไม่มีใครให้การยกย่อง ส่วนคนที่ไม่เป็นอย่างนั้นก็จะได้รับการยกย่องและคำสรรเสริญ เมื่อบุตรชายได้เห็นได้รับฟังเรื่องดังกล่าวบ่อยครั้งเข้า และได้ยินข้อโต้แย้งจากบิดาของตัวเอง ทำให้เขาอดไม่ได้ที่จะเกิดความคิดเปรียบเทียบขึ้นมา” (Republic, 2001:549e-550a)

เมื่อมาถึงในช่วงนี้เพลโตได้กล่าวกับคู่สนทนาของเขาว่า จิตวิญญาณบุตรชายของพลาซัน ได้ตกอยู่ในภาวะอันสับสนเพราะถูกดึงกระชากกลับไปกลับมาระหว่าง “คุณธรรม” กับ “เหตุผล” จากทางฝ่ายบิดา ในขณะที่สังคมได้ป้อนความกล้าหาญ เรื่องของเกียรติยศชื่อเสียงและผลประโยชน์ที่จะได้จากคนอื่น “เมื่อมาถึงจุดนี้บุตรชายก็ตกอยู่ระหว่างกลาง ฝ่ายบิดาป้อนเลี้ยงวิญญาณในภาคของเหตุผล (reason) ส่วนคนอื่นป้อนเลี้ยงให้กับภาคของความปรารถนา (desire) และความกล้าหาญ (spiritedness) * ขณะเดียวกันผลลัพธ์ของความขัดแย้งดังกล่าวก็คือ “สืบเนื่องมาจากที่โดยธรรมชาติแล้วเขาไม่ได้เป็นคนเลว แต่เนื่องจากหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องไปสมาคมกับคนเลว การอยู่ท่ามกลางคนเลวเลยหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องได้รับอิทธิพลมา ทำให้เขาต้องหาหนทางจัดการประนีประนอม ด้วยการให้ส่วนจิตวิญญาณที่นิยมขึ้นชอบการแข่งขัน (competitive) และความกล้าหาญ (courage) มามีส่วนแบ่งในจิตใจ ซึ่งการประนีประนอมดังกล่าวทำให้บุตรชายของพลาซันกลายเป็นมนุษย์ประเภทที่มีความหยิ่งทงตัว (arrogant) และมีความทะยานอยาก (ambitious)” (Republic, 2001: 550b-c)

ถึงแม้ว่าระบอบพลาธิปไตยและความเป็นพลาซัน จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัวสูง แต่เนื่องจากองค์ประกอบต่างๆของระบอบการปกครองและจิตวิญญาณผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดมาจากทั้งระบอบการปกครองที่ดีกว่า มีความสูงส่งกว่าซึ่งก็คือระบอบอภิชนาธิปไตย ขณะเดียวกันจิตวิญญาณและองค์ประกอบของระบอบที่ต่ำกว่าอันได้แก่ระบอบคนาธิปไตยก็ไหลเข้ามาอยู่ร่วมด้วย ดังนั้นระบอบพลาธิปไตยจึงเป็นระบอบผสม ซึ่งหากพิจารณาลึกลงไปในจิตวิญญาณของผู้ปกครองที่องค์ประกอบทั้งสองระบอบได้เข้ามาอยู่ร่วมในที่เดียวกัน ได้ผลักดันจิตวิญญาณของผู้ปกครองไปในทิศทางตรงกันข้ามอยู่ตลอดเวลา เป็นสภาวะของจิตวิญญาณที่มีความขัดแย้งต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความไม่ประสานลงรอย ส่งผลถึงระบอบการปกครองที่ไร้เอกภาพเกิดขึ้นตามมา

* ตามแนวคิดของเพลโตจิตวิญญาณในส่วนของความกล้าหาญ (spiritedness หรือ thumos) มักจะเป็นพันธมิตรกับจิตวิญญาณในส่วนที่เป็นเหตุผล และปัญญาโดยธรรมชาติอยู่แล้ว (Republic, 2001:441a) ในลักษณะที่ผู้ปกครองเป็นผู้ควบคุมกองทัพ เว้นเสียแต่ว่าจะถูกชักจูงและลวงล่อจากฝ่ายที่เป็นความปรารถนา หรือไม่ก็ใช้ประชาชนเป็นข้ออ้างในการ โคนล้มการปกครองของพลเรือน

ลักษณะของความขัดแย้ง หรือความไม่ประสานลงรอยที่เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณของพลานและระบอบพลาธิปไตย สามารถพิจารณาได้จากการมีชีวิตที่มุ่งเน้นอยู่กับผลประโยชน์ของตัวเอง (private interest) กับผลประโยชน์ของชุมชนการเมือง (public interest) (Nichols, 1987:130) ตัวอย่างเห็นได้จากการเป็นมนุษย์ที่มีจิตสำนึกอุทิศและเสียสละให้กับชุมชน หรือกระทำความดีเพื่อสังคมส่วนรวมอยู่ (public good) ในลักษณะยังรักในชื่อเสียงเกียรติยศและศักดิ์ศรี เป็นบุคคลที่ต้องการคำสรรเสริญเยินยอ การยอมรับจากสาธารณะชนอยู่ (public recognize) ยกตัวอย่างเช่นการได้เป็นทหารที่พลีชีพในสงคราม แต่ในขณะเดียวกันจิตวิญญาณอีกด้านหนึ่งก็คือความปรารถนาอยากในเรื่องของทรัพย์สินเงินทอง และความมั่งคั่งทางด้านวัตถุมาเป็นด้านที่คอยเหนี่ยวรั้งให้ถอยห่างจากคุณธรรมด้านความกล้าหาญ

ความเสื่อมจากระบอบพลาธิปไตย

ไปสู่ระบอบคณาธิปไตย

ระบอบการปกครองลำดับต่อมาที่เพลโตให้โสเครตีสอธิบายให้คู่สนทนาทั้งสองของเขาคือเกลาคอนและอาโตมานตัสฟังก็คือระบอบคณาธิปไตย ซึ่งถือเป็นระบอบการปกครองระบอบแรกที่สะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณของมนุษย์ในสองส่วนแรกคือส่วนของเหตุผล และสติปัญญากับความกล้าหาญ ถูกปกครองและหลีกเลี่ยงให้กับส่วนที่เป็นความปรารถนาอยากโดยสิ้นเชิง ในอีกนัยหนึ่งถือได้ว่าเป็นระบอบการปกครองที่ถูกจิตวิญญาณในส่วนความปรารถนาอยากเข้าครอบครอง จิตวิญญาณของผู้ปกครองได้เบ็ดเสร็จสมบูรณ์เป็นระบอบแรก

ประเด็นที่น่ามากล่าวถึงในวงสนทนาเป็นอันดับแรก คือการคัดเลือกผู้ปกครองของระบอบคณาธิปไตย ที่ตั้งอยู่บนฐานคติของคุณสมบัติด้านทรัพย์สิน (property qualification) ผู้ปกครองซึ่งเป็นคนร่ำรวยมีทรัพย์สินเงินทอง ปฏิบัติตัวเมินเฉยต่อคนยากจน ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรมความรู้ “ยิ่งทำมาหากินสะสมเงินทองได้มากเท่าไร ก็ยิ่งเห็นว่ามันมีคุณค่ามากขึ้นเท่านั้น ขณะที่คุณธรรมมีค่าน้อยลง ถ้าเอาคุณธรรมมาชั่งดูกับความมั่งคั่งแล้ว ตาชั่งก็ย่อมจะเอียงไปอีกข้างหนึ่งและเมื่อความมั่งคั่งร่ำรวย พร้อมกับคนรวยได้รับการยกย่องในนครรัฐ คุณธรรมและความดีต่างๆ ย่อมได้รับการยกย่องน้อยลงตามมา ส่วนผู้ปกครองผละออกจากการเป็นมนุษย์ที่ให้คุณค่าและชื่นชอบเรื่องของการแข่งขัน การรักเกียรติยศ เขากลายมาเป็นผู้ปกครองที่รักการหาเงินทองและบูชามันไปพร้อมกันกับยกย่องสรรเสริญคนรวยด้วยการยกตำแหน่งให้เป็นผู้ปกครอง ขณะที่ฝ่ายคนยากจนจะโดนดูถูกดูแคลน” (Republic, 2001:550e-551a) เพราะฉะนั้นการให้คุณค่ากับความร่ำรวยมั่งคั่งในทางวัตถุ อันเป็นแหล่งที่มาของความมีเกียรติยศทำให้หลักเกณฑ์

การพิจารณาคัดสรรผู้ปกครองของระบอบคณาธิปไตยตั้งอยู่บนฐานคติของการเป็นคนร่ำรวยมั่งคั่ง ในด้านทรัพย์สินเงินทอง (Sikkenga, 2002:381)

ประเด็นที่นับว่ามีความน่าสนใจที่สุดของระบอบคณาธิปไตย ได้แก่ความผิดพลาดในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นภายใต้ระบอบคณาธิปไตย ที่จะเป็นตัวทำลายล้างและนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยรายละเอียดของความผิดพลาดประกอบด้วย

ความผิดพลาดอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนหลักการและความคิดทางการเมืองการปกครองว่า คนรวยที่มีจิตใจใฝ่ในกิเลสตัณหาคือผู้ปกครองที่ดีที่สุด (ในความเป็นจริงคนที่มียกเลสตัณหา น้อยลงอาจมีความสามารถดีกว่า แต่เป็นเพราะขาดโอกาสและช่องทาง) เพราะการให้คุณค่า ความสำคัญกับการหาเงินทอง การครอบครองทรัพย์สิน เกิดมีมุมมองต่อศิลปะหรือความรู้ทางการเมืองการปกครองเป็นสิ่งเดียวกับศิลปะและทักษะในการทำมาหากินและแสวงหาเงินทอง จึงถือได้ว่าเป็น การลดสถานะและความสำคัญของการเมืองการปกครองมาอยู่ภายใต้เรื่องของเศรษฐกิจ

ความผิดพลาดในประการต่อมาเกิดจากช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างคนรวยกับคนจน นครรัฐเกิดการแบ่งออกเป็นสองส่วน คือโลกของคนรวยจำนวนน้อย แต่ครอบครองทรัพยากรพร้อม อำนาจ ขณะที่ปล่อยให้คนจนจำนวนมากเผชิญหน้ากับความยากลำบากและไร้สิทธิทางการเมือง ซึ่งสุดท้ายแล้วหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการเผชิญหน้าในลักษณะที่ทั้งสองฝ่ายเตรียมพร้อมเปิดสงครามกลางเมืองบดขยี้ทำลายล้างกัน (civil strife or stasis) นับเป็นครั้งแรกที่ระบอบการปกครองยืนอยู่บนปากเหว โกล้เคียงต่อสภาวะการแตกแยกและไร้เอกภาพ (disunity) (Republic, 2001:551d)

ความผิดพลาดอันเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองขาดทักษะโดยไม่เอาใจใส่ในความรู้ด้านการทหารและการรบ มีเป้าหมายในการปกครองก็เพื่อปกป้องความร่ำรวยและทรัพย์สินของตัวเอง กับพวกพ้อง ประกอบกับมีความคิดที่ระแวงไม่ไว้วางใจพวกเดียวกันเอง แพร่ขยายไปถึงชนชั้นล่าง และคนจนเลยไม่กล้าลงทุนสร้างกองทัพ ดิดอาวุธให้กับกำลังพลของตัวเอง เพราะกลัวกองทัพจะ หันกลับมายึดอำนาจและทรัพย์สิน การที่นครรัฐขาดกองกำลังที่เข้มแข็งมีแนวโน้มที่จะเกิดอันตราย จากการโดนโจมตีและคุกคามด้วยการใช้กำลังทั้งจากภายในและนอกระบอบการปกครองสูง

แม้ว่าความขัดแย้งภายในระบอบการปกครอง ที่แบ่งแยกออกเป็นก๊ก เป็นกลุ่มจะปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกใน ระบอบพลาธิปไตย โดยปรากฏในรูปของการแบ่งแยกทางการเมืองระหว่างชนชั้นผู้ปกครองกับเหล่าไพร่และทาส ที่พร้อมจะถูกซื้อขึ้นปลดแอกตัวเอง แต่เนื่องด้วยความสามารถในด้านการรบของผู้ปกครองทำให้ผู้อยู่ใต้การ ปกครองมีความอัมถรรง ขณะที่ระบอบคณาธิปไตย ฝ่ายผู้ปกครองมีแต่ทรัพย์สินแต่ไม่มีกำลัง ไม่สามารถสร้างความเกรงกลัวให้กับผู้ใต้ปกครองเหมือนกับผู้ปกครองในระบอบพลาธิปไตย

ความผิดพลาดที่มีสาเหตุมาจากการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับเรื่องความขยันในการทำมาหากิน แข่งขันกันหาเงินทองให้ได้มากที่สุด ผู้ปกครองจึงสามารถเป็นทั้งผู้ปกครองและขุนวย อยู่กับการประกอบอาชีพอื่น ๆ พร้อมกันได้ในเวลาเดียวกัน (jacks of all trade) (Republic, 2001:552a) พฤติกรรมในแบบดังกล่าวของผู้ปกครองถือเป็นคุณธรรมที่ขัดกับหลักการที่ให้แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ตัวเองมีความถนัดตามธรรมชาติ (one man, one art) ซึ่งเพลโตกำหนดให้เป็นคุณธรรมของชนชั้นผู้ปกครองและชนชั้นต่างๆของนครรัฐในอุดมคติ (Republic, 2001:434a-b)

ความผิดพลาดประการสุดท้ายมาจากระบบการปกครองอนุญาตให้ผู้ปกครองและคนรวยสามารถครอบครองทรัพย์สินได้โดยไม่มีขีดจำกัดโดยข้อจำกัดมีที่มาจากตัวกฎหมายหรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างกัน ความไร้ขอบเขตดังกล่าวทำให้คนรวยยิ่งสร้างความร่ำรวยเพิ่มมากขึ้นไปเรื่อยๆ ขณะที่ฝ่ายที่ต้องการขายก็สามารถขายทรัพย์สินของตัวเองออกไปได้โดยไม่มีข้อจำกัด และสุดท้ายก็มายุติลงที่การเป็นคนจน คนสิ้นไร้ไม้ตอก ซึ่งเพลโตอธิบายการดำรงอยู่ของมนุษย์ผู้ไร้ทรัพย์สินสมบัติดังกล่าวเอาไว้ว่า “หลังจากขายทรัพย์สินไปจนหมดเกลี้ยงแล้ว เขาก็ยังสามารถอาศัยอยู่ในนครรัฐได้ ทั้งๆที่ไม่ได้ทำหน้าที่หรือมีกิจการงานให้เกิดประโยชน์แก่นครรัฐแต่อย่างไร ไม่ว่าจะ เป็นนักธุรกิจ คนงานที่ใช้ทักษะ หรือรับใช้นครรัฐด้วยการเป็นทหาร แต่เขาคือคนจนหรือมนุษย์ผู้ไร้สิ้นถึงหนทางในการประกอบอาชีพ” (a man without means)” (Republic, 2001:552b) ความผิดพลาดดังกล่าวนี้เพลโตนับให้เป็นความชั่วร้ายสูงสุดของความชั่วร้ายทั้งปวง ในนครรัฐที่ปกครองด้วยระบอบคณาธิปไตยเป็นแหล่งผลิตมนุษย์ประเภท“กาฝาก” (drones) มีหน้าที่ยัง

เพลโตยอมรับว่าการแสวงหาความมั่งคั่งโดยไม่มีขีดจำกัดนั้น ถือเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการสร้างสังคม การเมืองขึ้นมา และนครรัฐที่สร้างขึ้นมาเป็นครั้งแรกของเพลโต เกิดมาจากส่วนความปรารถนาอยาก (desire) แม้จะอยู่ในรูปของ ‘city of sows’ ก็ตาม แต่ถึงกระนั้นก็ตามนครรัฐที่เกิดขึ้นและตั้งอยู่บนความปรารถนาอันไม่มีที่สิ้นสุด จะไม่สามารถเป็นนครรัฐในอุดมคติได้ (unhealthy city) (โปรดดู Republic, 2001:372a-d)

“มนุษย์กาฝากถูกจัดให้เป็นบุคคลผู้ไร้ประโยชน์ (useless) เนื่องจากไม่จัดอยู่ในอาชีพที่แสวงหากำไรสื่ออย่าง อันได้แก่นักค้าเงิน ช่างฝีมือ อัครวินและทหารราบ (โปรดดู J.Sikkenga, Plato's Examination of the Oligarchic Soul in Book VIII of the Republic. History of Political Thought. Vol. XXIII. No.3.Autumn,2002: ..p.386)

“drones” หรือ “มนุษย์กาฝาก” มาจากพลาทอนในระบอบการปกครองแก่ที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงของระบอบคณาธิปไตย จนตัวเองต้องกลายมาเป็นคนจนในระบอบใหม่

ปล่อยให้เกิดขึ้นจนมีจำนวนมากมาย เพลโตทำนายการดำรงอยู่ของเหล่ามนุษย์กาฝาก จะกลายมาเป็นระเบิดเวลาที่หันมาทำลายระบอบคณาธิปไตยในที่สุด

การที่ผู้ปกครองในระบอบคณาธิปไตยไม่ตระหนัก ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณสมบัติของผู้ปกครอง เหมือนอย่างกับผู้ปกครองในระบอบอภิชนาธิปไตยและพลาธิปไตยก่อนหน้านี้เคยให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ คุณธรรม ความกล้าหาญ รักเกียรติยศ การแสวงหาชื่อเสียง (Lesser, 1990:149-150) แต่กลับสนใจอยู่แต่เรื่องของการแสวงหาเงินทองและสะสมความมั่งคั่งร่ำรวย ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ระหว่างคนรวยกับคนจนได้ ห่างกันมากยิ่งขึ้น คนจำนวนมากของสังคมต้องประสบกับความยากจนเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นบุคคลที่ไม่มีสิทธิมีเสียงในทางการเมือง นำมาถึงความเคียดแค้นถึงขั้นวางแผนการโค่นล้มผู้ปกครองและคนรวย ซึ่งเพลโตบรรยายความเปราะบางของระบอบคณาธิปไตยเอาไว้ว่า “เมื่อผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครองต้องทำงานร่วมกัน ฝ่ายผู้ใต้ปกครองไม่ให้ความเคารพ รู้สึกว่าตัวเองก็ไม่ด้อยไปกว่าผู้ปกครอง แดมยังกล่าวโทษเอากับผู้ปกครองที่มั่งคั่งร่ำรวยว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้คนจำนวนมากต้องยากจนลง ความคิดและการวางแผนเพื่อโค่นล้มอำนาจผู้ปกครองได้อัดแน่นอยู่ในจิตใจของคนจำนวนมากเหล่านี้” (Republic, 2001:556d)

การต้องตกอยู่ในสภาวะของการเผชิญหน้าระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ได้นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพและขาดเอกภาพของระบอบการปกครอง “ภายใต้สภาวะดังกล่าวระบอบคณาธิปไตยก็คือร่างกายมนุษย์ที่พร้อมจะป่วยไข้ ต้องการเพียงแค่สาเหตุจากภายนอกเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอที่จะทำให้ร่างกายที่อ่อนแอ นั้นเสียความสมดุล หรือในบางครั้งความป่วยไข้ก็เกิดมาจากเนื้อในร่างกายของตัวเอง สิ่งดังกล่าวเฉกเช่นเดียวกับนครรัฐที่อ่อนแอ ที่ต้องการเพียงแค่แรงผลักดันเพียงเล็กน้อยจากภายนอกก็จะทำให้นครรัฐแห่งนั้นเข้าสู่สภาวะสงครามทำลายล้างกันเอง ในลักษณะที่อาจลงมือรบราฆ่าฟันกันเองก่อนที่จะมีการรุกรานมาจากศัตรูภายนอกเสียอีก” (Republic, 2001:556e)

เส้นทางของความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลงจากระบบพลาธิปไตย ไปสู่ระบบคณาธิปไตย เป็นเส้นทางในลักษณะเดียวกันกับความเสื่อม ซึ่งเกิดขึ้นกับจิตวิญญาณผู้เป็นบุตรหลานในระบบอภิชนาธิปไตย ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบพลาธิปไตย สำหรับรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงเพลโตให้โสเครตีสอธิบายให้คู่สนทนาอาโดมานตัสฟังถึงชะตากรรมดังกล่าวว่า “บุตรชายของพลาซน ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตเขาได้เจริญรอยตามบิดาทุกประการ แต่อยู่มาวันหนึ่งเขาได้เห็นบิดาเกิดปะทะกับนครรัฐ มันเหมือนกับเรือปะทะกับหินโสโครก เขาได้เป็นพยานรู้เห็นการสูญเสียทั้งทรัพย์สิน รวมทั้งชีวิตของบิดาตกหล่นไปยังมหาสมุทร หรือในอีกแนวทางหนึ่งมีบิดาเป็นแม่ทัพ นายกองมีตำแหน่งใหญ่โตทางสังคม แต่อยู่มาวันหนึ่งถูกลากเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องคดีความและ

โชคร้ายเกิดแพ้คดีความทำให้ต้องโทษด้วยการประหารชีวิต หรือโดนเนรเทศปลดออกจากตำแหน่ง สูญเสียทรัพย์สินทั้งหมดของตัวเองไป” (Republic, 2001:553b)

ชะตากรรมที่พลิกผันของบิดามีผลต่อบุตรชายในเวลาต่อมากล่าวคือ “เมื่อบุตรชาย มองเห็นความสูญเสียดังกล่าว เขายอมตื่นตระหนกและเกิดความกลัวขึ้นมา จากนั้นเขาก็พร้อมที่จะสละออกจากความรักในเกียรติยศและจิตวิญญาณในส่วนที่เป็นความกล้าหาญของตัวเองซึ่ง การที่ต้องกลายสถานะมาเป็นบุคคลผู้ต่ำต้อยเพราะความยากจน ทำให้เขาหันไปแสวงหาเงินทอง ลงมือกระทำมันอย่างตะกละตะกรามจนค่อยๆเก็บออมเงินทองจากการทำงานไว้ทีละเล็กทีละน้อย บุคคลในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ยกเอาส่วนความปรารถนาและความตระหนี่ขึ้นมาเป็นส่วนที่ ปกครองจิตวิญญาณ” (Republic, 2001:553c) หลังจากนั้นจิตวิญญาณของชายหนุ่มในส่วน เหตุผลกับความกล้าหาญก็ต้องยอมศิโรราบให้กับส่วนที่เป็นความปรารถนาเข้ามาปกครอง ชายหนุ่มเปลี่ยนจากคนหนุ่มที่เคยรักในเกียรติยศและความทะเยอทะยานมาเป็นบุคคลที่จิต วิญญาณมีแต่ความตระหนี่ รักในเงินทอง ทำการเปลี่ยนจิตวิญญาณของตัวเองมาเป็นคณาชน (oligarchic man) อย่างเต็มรูปแบบ

การทุ่มเทไปกับการทำงานและให้ความสำคัญกับเงินทองที่หามาได้ทุกบาททุกสตางค์ ทำให้คณาชนต้องคาดคะเนและคำนวณ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบกับเงินทองที่ได้ลงทุนและใช้จ่าย ออกไป พฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินดังกล่าวมีผลให้คณาชน ไม่ยอมใช้เงินลงทุนไปกับสิ่งที่ไม่ สามารถสร้างประโยชน์กลับตอบแทนออกมาเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการลงทุนในระยะยาว ขณะที่การลงทุนต้องเป็นสิ่งที่คำนวณเห็นผลได้ในระยะสั้นๆ (enlightened self-interest) ดังนั้นเขา จึงไม่ใส่ใจกับการลงทุนในด้านการศึกษา การฝึกฝนสร้างปัญญาที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องการใช้จ่ายที่ สูญเปล่าโดยไร้เหตุ (Sikkenga, 2001:392) หรือหากจะหันมาเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับ ตัวความรู้ของพวกคณาชน อาจปรากฏอยู่ในรูปของ “องค์ความรู้” แบบสำเร็จรูปที่ทางฝ่ายผู้เรียน เองต้องการเรียนง่ายจบไวพร้อมสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับการประกอบอาชีพใน ด้านธุรกิจการค้า และการลงทุนอย่างเช่นการศึกษาด้านการตลาด การบริหารและการจัดการด้าน ธุรกิจในปัจจุบัน

ระบอบคณาธิปไตยนอกเหนือไปจากจะเป็นระบอบการปกครอง ที่สร้างให้เกิดช่องว่างทาง เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ระหว่างคนรวยกับคนจน จนทำให้นครรัฐเกิดการแบ่งแยกออกเป็นสอง ฝ่ายแล้ว ทางด้านจิตวิญญาณของผู้ปกครอง หรือพลเมืองก็มีลักษณะที่ไม่แตกต่างไปจากตัว ระบอบ กล่าวคือจิตวิญญาณของคณาชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของความขัดแย้งภายใน (factional conflict) ที่ถูกดึงไปมาระหว่างความปรารถนาฝ่ายต่ำ หรือความปรารถนาที่ไม่จำเป็น (unnecessary desire) เกิดขึ้นเพื่อต้องการเพียงแค่ตอบสนองต่อความสนุกสนานความรื่นรมย์

เฉพาะหน้า ในขณะที่ถูกหักท้วงและหักห้ามจากความปรารถนาในฝ่ายที่สูงกว่า ที่มีความกลัวว่าชีวิตจะประสบกับความยากลำบากดังนั้นการแสวงหาความมั่นคงให้กับชีวิตทำให้คนงานจำต้องทำงานหนักเพื่อสะสมเงินทองเอาไว้ใช้ในวัยชราในลักษณะของ "การอดเปรี้ยวเอาไว้กินหวาน" เมื่อพิจารณาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณของบุคคลดังกล่าว ทำให้เราพอที่จะจินตนาภาพเห็นแนวโน้มด้านบวกที่เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณของคนงาน จากการรอดพ้น ไม่ถูกครอบงำและควบคุมจากฝ่ายที่เป็นความปรารถนาที่ไม่จำเป็นโดยสิ้นเชิง ถึงแม้ว่าความปรารถนาในฝ่ายสูงจะเป็นไปในรูปของการคิดคำนวณ หรือเป็นเหตุผลในเชิงเครื่องมือ (instrumental reason) (Irwin, 1995:282) ที่แสดงออกถึงภาพลักษณ์ของการเป็นสัตว์เศรษฐกิจ (homo oeconomicus) ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้วอุปนิสัยในเรื่องของความขยันดิ้นรนในการทำมาหาเลี้ยงชีพ แสวงหาทรัพย์สินเงินทองของระบอบคณาธิปไตยและคนงานนั้น เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับระบอบการปกครองที่มีมาก่อนและที่จะเกิดตามมา จัดได้ว่าเป็นระบอบการปกครองและเป็นชีวิตของมนุษย์ที่อยู่กับความเป็นจริงของชีวิตมากที่สุด (necessity)

ถึงแม้ว่าระบอบคณาธิปไตยและคนงาน จัดเป็นระบอบการปกครองแรกที่ผู้ปกครองและจิตวิญญาณของเขาถูกความปรารถนา (desire) เข้าปกครองอย่างสมบูรณ์แบบ ในขณะที่การรู้จักแยกแยะระหว่างความปรารถนาที่จำเป็น (necessary desire) ออกจากความปรารถนาที่ไม่จำเป็น (unnecessary desire) ถือเป็นคุณสมบัติอันสำคัญของระบอบคณาธิปไตยและการเป็นคนงาน และยังเป็นการป้องกันไม่ให้คนงาน ถึงแก่ความเสื่อมและเปลี่ยนสถานะของตัวเองไปสู่การเป็นมนุษย์กาฝาก ซึ่งเป็นมนุษย์ประเภทที่เพลโตเชื่อว่าจิตวิญญาณ ถูกความรื่นรมย์และความปรารถนาเข้าปกครองโดยสมบูรณ์ (Republic, 2001:559d) ขณะที่ความปรารถนาที่ไม่จำเป็นนั้น เป็นสิ่งที่สามารถป้องกันและขจัดไม่ให้เกิดขึ้นมา โดยผ่านการฝึกฝนด้านวินัยและให้การศึกษาตั้งแต่บุตรหลานยังมีอายุน้อยกันอยู่ ซึ่งสามารถเพิ่มศักยภาพของจิตวิญญาณในการคิด มีสติปัญญาและคุณธรรมในการรู้จักควบคุมตนเอง (Republic, 2001:558d-559c)

อย่างไรก็ตามคุณธรรม และความยุติธรรมตลอดไปจนถึงจิตวิญญาณอันมีระเบียบแบบแผน (well ordered-soul) ที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองในระบอบคณาธิปไตยนั้น มีที่มาจากความละเอียดและความกลัวในความยากจน กลัวความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สินเงินทองที่เพียรพยายามลงทุน

นับเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ระบอบคณาธิปไตยถูกจัดอันดับให้มีสถานะและคุณค่าสูงกว่า ระบอบประชาธิปไตย และระบอบทรราชย์

ลงแรงหามาได้ ไม่ได้เกิดมาจากจิตวิญญาณที่มีสติปัญญาและมีความรู้ที่แท้จริงแต่อย่างไร ในขณะที่เดียวกันแรงผลักดันที่ทำให้คนคนหนึ่งต้องการเป็นผู้ปกครองก็เพื่อเป้าหมายที่จะปกป้องรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวเอาไว้ (Sikkenga, 2002:400) และความต้องการในการแสวงหาเงินทองและความร่ำรวยของตนเองและพรรคพวกเท่านั้น การยึดติดอยู่กับผลประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถที่จะกระทำหรือคิดไกลออกไปถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ หรือความคิดดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผลประโยชน์ส่วนตัวเกิดบังเอิญไปประสานสอดคล้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมเอง

ความเลื่อมและการเปลี่ยนแปลงของระบอบคณาธิปไตย นอกจากจะแสดงออกจากการที่ผู้ปกครองถูกโค่นล้มโดยคนจนจำนวนมากในนครรัฐเองแล้ว ยังมีตัวอย่างให้เห็นได้จากการที่บุตรหลานของผู้ปกครองไม่สามารถที่จะบังคับจิตวิญญาณของตัวเอง ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของความปรารถนาที่จำเป็น (necessary desire) ซึ่งเป็นการเดินตามรอยเท้าของบิดาในเรื่องการทำมาหากิน เนื่องจากบุตรหลานเหล่านี้เกิดมาและใช้ชีวิตพร้อมกับทรัพย์สินสมบัติเงินทอง ที่บิดามารดาหามาและสะสมเอาไว้เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่ต้องทำงานหนักไม่ต้องประสบกับความยากลำบาก หรือความกลัวและความเสื่อมเสียเกียรติอันเนื่องมาจากความยากจนเหมือนอย่างที่ยุติมาเคยมีประสบการณ์มา นอกจากนั้นในความคิดของบุตรชายวิถีสีวิตที่ดำเนินมาในแบบบิดาของเขานั้นดูจะไม่น่าดึงดูดใจและไม่มีความจำเป็นที่เขาจะต้องใช้ชีวิตในลักษณะที่ต้องขยันทำมาหากิน และแสวงหาเงินทองเหมือนอย่างที่ยุติมาเคยกระทำกันมา บุตรชายจึงปล่อยตัวปล่อยใจให้เงินทองของบิดาไปในเรื่องการทำบุญบำเรอความสุข แสวงหาความสำราญในทางกามารมณ์และร่างกาย ซึ่งเป็นการเปิดประตูต้อนรับการล่อลวงของความปรารถนาที่ไม่จำเป็น (unnecessary desire) ให้เข้ามาครอบครองจิตวิญญาณตัวเอง

ก่อนที่จะจิตวิญญาณของบุตรชายจะเอนเอียงหรือถูกความปรารถนาอยากที่ไม่จำเป็นทำการกลืนกินไปจนหมดตัวนั้นทางฝ่ายบิดา ครอบครัวของเด็กชายที่เคยให้การอบรมทำการเลี้ยงดูได้

เป็นที่น่าสังเกตว่าจิตใจของผู้ปกครองในระบอบคณาธิปไตยที่วางอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์แห่งความปรารถนา (desire) และความกลัว (fear) ในลักษณะที่ต้องประสบความยากจนและอดอยาก ซึ่งนำมาถึงความตระหนี่ถี่เหนียว และห่วงหาหวงรักษาผลประโยชน์ส่วนตัว (self-interest) คล้ายคลึงกับแนวคิดที่ว่าด้วยมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสภาวะธรรมชาติของ Thomas Hobbes ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวความคิดแม่แบบที่สำคัญให้กับทฤษฎีสัญญาประชาคมและแนวคิดเสรีนิยม อันเป็นที่มาของผู้ปกครองหรือรัฐบาลต้องมีหน้าที่ในการคุ้มครองและปกป้องรักษาทรัพย์สินเงินทองของผู้ได้ปกครอง

ยื่นมือเข้ามาตักเตือน จุดกระชากความคิดและจิตวิญญาณของบุตรชายให้กลับมาอยู่กับความปรารถนาที่จำเป็นอีกครั้ง แต่ความพยายามในครั้งนี้นี้สร้างความขัดแย้งภายในให้เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณของบุตรชาย เพลโตได้บรรยายเปรียบเทียบสภาวะดังกล่าวเอาไว้ว่า “เมื่อเด็กได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่เราพูดกันแล้ว คือได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างตระหนี่และไร้การศึกษา แต่เมื่อเขาผล่อออกมาลึมรสน้ำผึ้งของเหล่าผึ้งตัวผู้ (drones) และคลุกคลีอยู่กับมัน เหล่าสัตว์ที่ดูร้ายเหล่านี้ได้เสนอสนองความรื่นรมย์ในแบบหลากหลายลีลาและสีสน์ให้แก่เด็กหนุ่ม เราคงมองเห็นได้ว่า ณ ตรงนี้จิตใจของเด็กหนุ่มเริ่มจะเปลี่ยนจากความเป็นคนาชนมาเป็นพวกประชาธิปไตย ซึ่งสิ่งดังกล่าวเกิดขึ้นในทำนองเดียวกันกับที่นครรัฐเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ที่เกิดขึ้นจากการมีพวกต่างนครรัฐมาช่วย คนหนุ่มก็ยอมเปลี่ยนแปลงไปเมื่อโดนจู่โจมจากความปรารถนาอยากของภายนอก มาเข้าข้างความปรารถนาที่มีอยู่ในตัวเขามาก่อน และข้าพเจ้าคิดว่าถ้ามีพวกของอีกฝ่ายหนึ่งมาช่วยฝ่ายประชาธิปไตยในตัวของเด็กหนุ่ม ไม่ว่าจะเป็คำแนะนำหรือการขู่บังคับของบิดาหรือญาติพี่น้องก็ตาม การแตกแยกและเหนียวรั้งย่อมเกิดขึ้นในตัวเขา เมื่อถึงคราวนั้นจิตวิญญาณของเด็กหนุ่มจะต้องเผชิญหน้าต่อสู้กับความขัดแย้งดังกล่าว” (Republic, 2001:559e-560a)

เนื่องจากผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพิกเฉย ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ทั้งที่สิ่งดังกล่าวจะเป็นป้อมปราการที่มั่นคงถาวร ทำการป้องกันไม่ให้จิตวิญญาณของบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อม เมื่อความปรารถนาที่โดนขับไล่ออกไปในครั้งแรกสามารถรวมตัวและหันกลับมาจู่โจมบุตรชายของตัวเองอีกครั้ง แม้ในครั้งนี้จะได้รับการต่อต้านเหมือนครั้งแรก แต่ในที่สุดความปรารถนาที่ไม่จำเป็นได้รับชัยชนะสามารถยึดครองและเปลี่ยนแปลงบุตรหลานของคนาชน ไปสู่ประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์แบบโดยที่มันไม่มีวันหวนกลับคืนมา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวบุตรหลานนี้ เพลโตได้บรรยายสถานะใหม่ของความปรารถนาเอาไว้ว่า “เมื่อได้ทำการชำระและสร้างความว่างเปล่าให้กับจิตวิญญาณของเด็กหนุ่มแล้ว ก็จะทำเอาความหยาบ ความไร้ระเบียบ ความฟุ่มเฟือยและความไร้ยางอายซึ่งโดนขับไล่ไปก่อนหน้านี้แล้วกลับคืนมาอีกครั้ง ในครั้งใหม่นี้จัดการประดับประดาด้วยแสงไฟ ทำการสวมมงกุฎให้มัน มีดนตรีขับกล่อมสรรเสริญและเอาใจด้วยการเรียกความหยาบคายเสียใหม่ว่ามี การศึกษาดี ความไร้ระเบียบว่าเสรีภาพ ความฟุ่มเฟือยว่าเป็นความใจกว้าง และความไร้ยางอาย

* จิตวิญญาณของบุตรหลานถือเป็นสนามรบระหว่างความปรารถนาที่จำเป็น หรือฝ่ายประชาธิปไตยกับความปรารถนาที่ไม่จำเป็นหรือฝ่ายประชาธิปไตย

** โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะการให้เหตุผลและการโต้เถียงกันทางด้านคำพูดและความคิด

ว่าความกล้าหาญ และมันก็เป็นไปในทำนองดังกล่าวนี้มิใช่หรือที่คนเราเมื่อยังอยู่ในวัยหนุ่ม เปลี่ยนจากความปรารถนาที่จำเป็นมุ่งไปหาเสรีภาพและการปลดปล่อย" (Republic, 2001:560e-561a)

ความเสื่อมของระบอบการปกครอง

และจิตวิญญาณภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

ไม่ว่าต้นกำเนิดของระบอบประชาธิปไตย จะได้สถาปนาตัวเองมาจากคนจนจำนวนมากที่ได้ลุกฮือขึ้นมาปฏิวัติโค่นล้มผู้ปกครองที่เป็นคนรวยในระบอบคณาธิปไตย หรือในขณะเดียวกัน ความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานของผู้ปกครองในระบอบคณาธิปไตย จากการที่ฝ่ายบิดาไม่สามารถจะปลูกฝังสร้างระเบียบวินัยและความคุมจิตใจของลูกหลานให้สนใจอยู่กับความมั่งคั่ง ล้มเหลวในการปลูกฝังนิสัยขยันทำมาหากินแสวงหาเงินทอง แต่กลับไปใช้ชีวิตเก๋ือกกัวอยู่กับความสุขสนุกสนานเพื่อตอบสนองความปรารถนาฝ่ายต่ำ ลงมือผลาญเงินทองที่บิดาหาไว้ให้ โดยภาพดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ประกอบขึ้นเป็นแก่นหลักของระบอบการปกครองทั้งสองระบอบ ซึ่งก็คือความร่ำรวยในระบอบคณาธิปไตยที่แสวงหาเสรีภาพของระบอบประชาธิปไตยมาเป็นพรรคพวก ขณะที่เสรีภาพภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเอง จะเห็นผลได้ก็ต่ออาศัยความร่ำรวยของระบอบคณาธิปไตยเข้ามาเป็นพลังเกื้อหนุน

เพลโตเริ่มอธิบายลักษณะของระบอบประชาธิปไตย เอาไว้ว่าเป็นระบอบการปกครองที่ด้อยกว่าระบอบคณาธิปไตยเนื่องมาจาก "มันได้ให้คุณค่ากับความปรารถนาทุกประเภทอย่างเท่าเทียมกัน (valued equally)" (Plato, 2001:561c) ในขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับ "เสรีภาพ" (freedom) ทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนภายใต้ระบบประชาธิปไตยเป็นไปในลักษณะของการปล่อยตัวปล่อยใจ (licentious) สามารถเลือกสรรสิ่งต่างๆ ได้อย่างเสรีเพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้แก่ตัวเอง รูปแบบชีวิตดังกล่าวถูกทางโสเครตีส กล่าวในทำนองเสียดสีเอาไว้ "เขาสนองความพึงพอใจที่เกิดขึ้นกับตัวเองวันแล้ววันเล่า เดี่ยวก็ดื่มเหล้า วันต่อมาดื่มน้ำเปล่าและหันมาออกกำลังกาย แต่อีกวันต่อมาเกิดเกียจคร้านไม่อยากทำอะไร และบางครั้งก็ดูเหมือนว่าจะใช้เวลาอยู่กับการศึกษาปรัชญา ขณะที่เวลาส่วนใหญ่ของบุคคลพวกนี้จะใช้ไปในการยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และจะก้าวขึ้นปราศรัยในทันทีเมื่อโอกาสมาถึง ส่วนพวกที่เคยกล่าวยกย่องทหารก็จะปฏิบัติไปในแนวทางนั้น เช่นเดียวกับพวกที่ยกย่องนักธุรกิจ จึงจัดได้ว่าเป็นชีวิตที่ไม่สามารถจัดระเบียบหรือความปรารถนาที่ไม่ลงตัว (unnecessary desire) และตราบเท่าที่ยังอนุญาตให้ผู้คนสามารถใช้ชีวิตในแบบดังกล่าวต่อไปได้ ย่อมจะเรียกสิ่งดังกล่าวว่าความรื่นรมย์ อิศราภาพและความสุข ซึ่งเราเรียกคนพวกนี้ว่าเป็นผู้ให้ความเสมอภาคกับทุกสิ่ง" (Republic, 2001:561d-e)

เพลโตบรรยายถึงคุณลักษณะต่างๆที่ประกอบขึ้นเป็นระบอบประชาธิปไตย อันประกอบด้วยความเป็นนครรัฐที่เต็มไปด้วยเสรีภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพในการพูดและการเลือกใช้ชีวิตที่ไม่มีระบอบการปกครองไหนก่อนหน้าสามารถหีบยื่นให้แก่ผู้อยู่อาศัยได้ คุณสมบัติดังกล่าวทำให้ระบอบประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่ดึงดูดสายตาผู้คนได้มากที่สุด (the most attractive of the regimes) “เปรียบเสมือนกับเสื้อผ้าหลากสีสัน ประดับประดาด้วยพุกชานานาพันธุ์ ต้องสายตาคนที่ผ่านไปมาด้วยรูปลักษณ์ของศีลธรรมนานาประเภท คนส่วนมากจึงได้ตัดสินใจว่านี่คือระบอบการปกครองที่สามารถดึงดูดสายตาผู้คนได้มากที่สุด” (Republic, 2001:557c-d) นอกจากนี้ยังขึ้นชื่อถึงการเป็นระบอบการปกครองที่ได้อนุญาตให้กับความสนุกสนาน ความมีสีสันที่สดใสตื่นตาตื่นใจทุกรูปแบบเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ จนเข้าไปใกล้ขอบเหวของความเป็นอนาธิปไตย และยังให้ความเสมอภาคทั้งแก่สิ่งที่เท่าเทียมกันและไม่เท่าเทียมกัน (Republic, 2001:558c)

บรรยายภาคที่เต็มไปด้วยเสรีภาพ ช่วยให้พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถมีระบอบการปกครองนานารูปแบบให้เลือกใช้ ไม่ต่างไปจากตลาดที่มีระบอบการปกครองแบบต่างๆ ให้เลือกดูเลือกซื้อ เหมาะสมกันเป็นอย่างดีกับลูกค้าที่มีความต้องการที่จะสร้างหรือออกแบบระบอบการปกครองแบบใหม่ให้กับนครรัฐ เขาจะต้องเดินทางมาดูแบบที่นครรัฐที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เขาสามารถเลือกดูรูปแบบการปกครองต่างๆ ไม่แตกต่างกับการไปตลาดเพื่อหาซื้อของกินของใช้ ขณะเดียวกันการมีเสรีภาพทำให้แต่ละบุคคลต่างใช้ชีวิตของตัวเองโดยอิสระ ไม่มีใครเข้ามายุ่งเกี่ยว (private life) ไม่ต้องโดนบังคับให้มารับผิดชอบกับกิจการสาธารณะ ดำรงตนเป็นพลเมืองที่ไม่ต้องทำตามพันธะและหน้าที่ (obligation and duty) ตลอดจนมีสำนึกความรับผิดชอบต่อทางการเมืองใดๆ (political responsibilities) (Coby,1993:27) ซึ่งอันตรัยของการไร้ความสำนึกชาติซึ่งจิตใจในทางสาธารณะ (public spirit) อาจนำมาถึงการสูญสลายในความเป็นชุมชนทางการเมือง (Nichols, 1987:131) นอกจากนี้รูปแบบของความสัมพันธ์ยังแสดงออกมาในลักษณะที่ “ไม่มีการบังคับให้สมาชิกของชุมชนการเมืองมารับตำแหน่งใดๆของทางการ ถ้าหากตัวเขาเองไม่ชอบและไม่ต้องการทั้งๆที่เป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติอยู่เปี่ยมล้น ไม่ต้องโดนเกณฑ์ไปเป็นทหารทั้งๆที่นครรัฐกำลังเกิดสงครามอยู่ หรือไม่มีการบังคับให้รักษาสันติภาพขณะที่คนอื่นกำลังลงมือกระทำอยู่ นับได้ว่าเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยความร่าเริงเบิกบานที่สวรรค์ได้ประทานมาให้” (Republic, 2001:557e-558a) นอกจากนี้ระบอบประชาธิปไตยยังประกอบด้วยความมีขันติธรรม (tolerance) ความอดทน ซึ่งดำเนินไปพร้อมๆกับการปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสำคัญและใส่ใจตรวจสอบถึงที่มา ภูมิหลังการศึกษา ชนชั้น ชาติตระกูลและการอบรมเลี้ยงดูของบุคคลผู้ที่จะก้าว

ขึ้นมาเป็นผู้ปกครองโดย ขอเพียงแต่มีคำพูดที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนส่วนใหญ่ หรือผ่านการรับเลือกตั้งก็เป็นเงื่อนไขที่เพียงพอแล้ว (Republic, 2001:558c)

สำหรับความเสื่อมของระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปในลักษณะเดียวกันกับระบอบคณาธิปไตยที่ได้เสื่อมกลายมาเป็นระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือสาเหตุของความเสื่อมมาจากการที่ผู้ปกครอง ผู้อยู่อาศัยในระบบการปกครองยึดมั่น ให้ความสำคัญกับการแสวงหาเงินทองและสะสมความมั่งคั่ง อันเป็นสิ่งที่ถือกันว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญในการสร้างระบอบการปกครองนั้นขึ้นมา สำหรับระบอบประชาธิปไตยมันก็คือ “เสรีภาพ” ซึ่งเพลโตได้กล่าวถึงเสรีภาพที่เออลันเอาไว้ว่า “ความสามารถในการตอบสนองความปรารถนาดังกล่าว (ความปรารถนาในเสรีภาพ) อีกทั้งการปล่อยปลະละเลยเสียจากสิ่งอื่นๆจะนำมาถึงการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครอง ไปพร้อมๆกับสร้างความต้องการให้เกิดระบอบทรราชย์ตามมา” (Republic, 2001:562c)

เสรีภาพ (freedom) และความเสมอภาค (equality) ซึ่งมีความสำคัญในฐานะของการเป็นองค์ประกอบหลักของระบอบประชาธิปไตย ถูกจัดได้ว่าเป็นความพยายามที่จะทำให้มนุษย์ทุกคนไปจนถึงสรรพสิ่งทุกอย่างภายใต้ระบอบการปกครองมีคุณค่าเท่าเทียมกัน หรือให้มาอยู่ใน “ระดับเดียวกัน” (levelling down everythings) มุ่งเน้นไปยังการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ต่อกันในแนวระนาบ (horizontal relation) ปฏิเสธและเมินเฉยต่อความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relation) ที่มีเรื่องของยศชั้นสูงต่ำและการประเมินคุณค่ากำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน ขณะที่เพลโตได้อธิบายความสัมพันธ์ที่ดำเนินไปบนพื้นฐานของความเสมอภาค การมีเสรีภาพปราศจากการมียศชั้นสูงต่ำมากำกับเอาไว้ว่า “ฝ่ายบิดาย่อมทำนิสัยให้เหมือนบุตรของตน ส่วนทางบุตรนั้นเล่าก็ทำนิสัยให้เหมือนกับบิดาทำให้ไม่มีความละอายหรือเกรงกลัวบิดา ด้วยการกระทำเช่นนั้นแหละจะตอบสนองสิ่งที่เขาต้องการคือเสรีภาพ ถัดต่อมาผู้คนที่อพยพโยกย้ายมาจากนครรัฐอื่นก็จะอยู่ในฐานะเท่าเทียมกับพลเมืองที่อยู่ในเมืองนั้นมาก่อน และพลเมืองในเมืองนั้นก็จะเท่าเทียมกับคนที่อพยพมา ชาวต่างชาติก็ดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน สิ่งเหล่านี้และสิ่งเล็กน้อยอื่นๆจะเกิดตามมา ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวของนครรัฐ ฝ่ายครูอาจารย์จะเกรงกลัวลูกศิษย์และจะเกิดการประจบประแจงลูกศิษย์ขึ้นมา ฝ่ายลูกศิษย์จะดูหมิ่นครูและบุคคลผู้ที่เฝ้าดูแลและสั่งสอนพวกเขา ฝ่ายเด็กหนุ่มก็จะเอาอย่างผู้ที่มีความอาวุโสกว่าพร้อมกับทำทนายพวกเขาด้วยคำพูดและการกระทำ คนแก่จะกลับลงมาเป็นเด็ก เลียนแบบพฤติกรรมเหมือนเด็ก เพื่อต้องการได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่สามารถคบหาสมาคมได้โดยง่ายและเป็นคนที่ทรงเสน่ห์ การกระทำตัวเช่นนั้นก็เพื่อไม่ต้องการให้ถูกผู้คนครหา นินทาว่าเป็นคนหยาบกระด้างและวางอำนาจ” (Republic, 2001:562e-563b) พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นชีวิตของผู้คนที่ดำเนินอยู่อย่างไร้รูปแบบ (formless) ใช้ชีวิตในแบบที่อำเภอเปิดกว้าง

พร้อมรับเอาความเป็นผู้อื่นเข้ามาเป็นของตัวเองได้ตลอดเวลา (open to all possibilities) แจกเช่นเดียวกันกับระบอบการปกครองที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ (Nichols, 1987:132)

เสรีภาพและความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย ได้แพร่ขยายอาณาเขตของมันไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างนายกับทาส ผู้หญิงกับผู้ชายและไม่เว้นแม้แต่มนุษย์กับสัตว์เลี้ยงของเขาเอง เพลโตบรรยายรูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์เอาไว้ว่า “เสรีภาพที่เกินขอบเขตได้ขยายตัวไปถึงความเป็นอยู่ของเหล่าทาสที่ถูกซื้อขามา ไม่ว่าจะชายหรือหญิง เหล่าทาสย่อมมีเสรีภาพในระดับที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ที่ซื้อเขามาหรือคนที่เป็นเจ้าของทาสนั่นเอง...และสิ่งที่ข้าพเจ้าจะพูดให้ท่านฟังต่อไปนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าท่านอาจไม่เชื่อหากท่านไม่เห็นมันด้วยตาของตนเอง เรื่องดังกล่าวก็คือสัตว์เลี้ยงในนครรัฐที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจะมีเสรีภาพมากกว่านครรัฐอื่นที่ไม่ได้ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เหมือนดังที่สุภาสิตว่าเอาไว้ สุนัขก็จะเหมือนกับผู้หญิงที่เป็นเจ้านายของมัน ฝ่ายม้าและลาต่างมีเสรีภาพอันเปี่ยมล้นสามารถวิ่งแล่นอยู่บนถนนได้ตามใจชอบ วิ่งเข้าชนใครต่อใครที่เดินอยู่บนท้องถนนหากไม่หลบมัน ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจึงอยู่ในบรรยากาศอันอบอุ่นเปรียบพร้อมไปด้วยกลิ่นอายและลมหายใจแห่งความเสมอภาคและเสรีภาพล่องลอยอยู่” (Republic, 2001:563b-c) ความมีเสรีภาพ และความเสมอภาคภายใต้ระบอบประชาธิปไตย นำมาซึ่งการไม่ให้ความสำคัญกับการแยกแยะ (discernment) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาและความปรารถนาที่ต่ำออกจากความปรารถนาที่สูงกว่า การขาดความรู้ความสามารถดังกล่าว ส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตย อยู่ในฐานะอันพร้อมที่จะปกป้องคุ้มครองหรือไม่ก็เมินเฉยต่อชีวิตของนักปราชญ์ในระดับเดียวกับผู้ปกครองที่เป็นทรราชย์ (Bradshaw, 1992-93:199)

การอ้างอิงถึงเสรีภาพและความเสมอภาค ส่งผลทำให้ประชาธิปไตยกลายเป็นระบอบการปกครองที่ผู้ปกครองไม่มีรูปลักษณะแน่ชัด (amorphous) ทำการถือครองอำนาจที่เด็ดขาดและชัดเจน เหมือนกับระบอบการปกครองก่อนหน้ามัน ประกอบกับที่มาของผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้ง เมื่อระบอบประชาธิปไตยได้บรรลุถึงเสรีภาพอันสูงสุด คือไม่มีผู้ใดสามารถมาอ้างสิทธิในการเป็นผู้ปกครองหรือมีอำนาจเหนือใครได้ เป็นสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกับสุญญากาศทางอำนาจ ทำให้เพลโตพิจารณาเห็นว่าเหมือนกับลูกตุ้มของนาฬิกา เมื่อแกว่งมาสุดขอบด้านหนึ่งก็จะแกว่งกลับไปยังสุดขอบอีกด้านหนึ่ง หรือแจกแจงถึงคราวการผลัดเปลี่ยนของฤดูกาล วงจรชีวิตของสัตว์และพืชในธรรมชาติที่ดำเนินไปในลักษณะเดียวกับของระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้มันต้องกลับเข้าหาผู้ปกครองที่มีอำนาจเด็ดขาด เพลโตอธิบายสิ่งดังกล่าวเอาไว้ว่า “ระบอบประชาธิปไตยที่ปกป้องคุ้มครองเสรีภาพ มอบความอิสระให้แก่ความปรารถนาส่วนบุคคลสามารถจินตนาการออกไปอย่างไม่มีขอบเขตได้กลายมาเป็นสถานที่ในอุดมคติของการให้กำเนิดระบอบ

ทรรราชย์...และการตกเป็นทาสที่สมบูรณ์ที่สุดย่อมเกิดขึ้นมาจากการมีเสรีภาพจนเกินขอบเขต”
(Republic, 2001: 578,564a)

เพลโตมองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของระบอบประชาธิปไตย มาสู่ระบอบทรรราชย์โดยสมบูรณ์แบบ ซึ่งมีที่มาจากกรณีที่ระบอบประชาธิปไตยเองประกอบขึ้นด้วยชนชั้นสามชนชั้น ได้แก่ ชนชั้นกาฝาก (drones) มีประวัติศาสตร์ได้ถือกำเนิดขึ้นภายใต้ระบอบคณาธิปไตย แต่ภายใต้ระบอบคณาธิปไตยโดนควบคุมจากข้อจำกัดในเรื่องทรัพย์สิน ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีบทบาทและอำนาจในทางการเมือง แต่พอดตกมาอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยการให้คุณค่ากับเสรีภาพและความเสมอภาค เป็นเงื่อนไขในการปลดปล่อยช่วยให้ชนชั้นกาฝากสามารถเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองอย่างเต็มที่ ทำการพัฒนาตัวเองไปไกลจนถึงขั้นมีส่วนหนึ่งก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครอง ชนชั้นที่สองได้แก่เหล่าคนรวย พ่อค้าและนักธุรกิจ ที่ให้การสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากรต่างๆแก่ชนชั้นกาฝาก และชนชั้นสุดท้ายคือชนชั้นล่างหรือชนชั้นผู้ใช้แรงงาน ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากที่สุด และจัดเป็นชนชั้นที่มีพลังมากที่สุด แต่ก็ง่ายต่อการชักจูงเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกลุ่มคนเหล่านี้มารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก (Republic, 2001:564d-565a)

พัฒนาการด้านความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองและชนชั้นนักธุรกิจกับคนจนชนชั้นล่างที่ไม่สามารถหาข้อยุติหรือมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับชัยชนะและได้อำนาจกลับไปสถาปนาระบอบประชาธิปไตยหรือคณาธิปไตยขึ้นมา ขณะเดียวกันผู้คนในนครรัฐไม่อาจมีความอดทนต่อสภาวะความเป็นอนาธิปไตยในทางการเมืองอยู่ได้นาน ในที่สุดก็ต้องหาทางออกด้วยการมอบอำนาจและแต่งตั้งอริปไตยขึ้นมาในฐานะเป็นผู้นำทางการเมืองคนใหม่ (champion) เพื่อยุติความขัดแย้งและสลายความเป็นสูญญากาศทางอำนาจ (Republic, 2001:565c) ทำให้การเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบทรรราชย์ดูค่อนข้างจะสงบราบรื่น ดำเนินไปในแบบที่ผู้ได้ปกครองไม่รู้เนื้อรู้ตัว รวมไปถึงไม่ต้องใช้ความรุนแรงทำการโค่นล้มผู้ปกครองคนเดิมเหมือนอย่างที่มีพลชนของระบอบประชาธิปไตยลุกฮือชิงอำนาจจากผู้นำของระบอบคณาธิปไตย

* การศึกษาของ “อิริค ฟรอมม์” (Eric Fromme) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ในหนังสือ “Escape from Freedom” ว่าเหตุใดชาวยุโรปผู้ได้ขึ้นชื่อว่าขอมลุล่วงเสียหยาตเหงือและเลือดเนื้อต่อสู้เพื่อให้ได้มาถึงความมีเสรีภาพและอิสระภาพ แต่เมื่อได้มันมาแล้วกลับสละทิ้งมันและหันกลับไปอยู่ใต้การปกครองในแบบเผด็จการอำนาจนิยมแบบเบ็ดเสร็จ (totalitarianism) ภายใต้ผู้นำในลักษณะของทรรราชย์สมัยใหม่อย่างฮิตเลอร์และมุสโสลินี

ความเสื่อมของระบอบการปกครองภายใต้ระบอบทรราชย์

ในโลกของการเมืองปฏิเสธไม่ได้ว่า ชีวิตของผู้ปกครองคือชะตากรรมของผู้ถูกปกครอง เพราะฉะนั้นความประพฤติและสิ่งที่ผู้ปกครองกระทำลงไปย่อมส่งผลกระทบต่อและมีความเกี่ยวพันถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ถูกปกครองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเด็นดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้ระบอบทรราชย์ กล่าวคือในช่วงเริ่มต้นผู้นำคนใหม่จะปรากฏตัวในฐานะวีรบุรุษ (champion) เมื่อเริ่มเข้ามานั่งในตำแหน่งใหม่ในช่วงแรกก็เร่งรีบจัดระเบียบสังคมเป็นการสร้างผลงานเพื่อเอาใจประชาชนคนหนุ่มมากเหมือนดังที่เพลโตกล่าวเอาไว้ว่า "ผู้นำคนใหม่จัดการเอาฆาตกรมาขึ้นศาลพิจารณาลงโทษ สังหารและเนรเทศคนชั่วออกนอกราชอาณาจักรพร้อมออกปากให้สัญญาว่าจะทำการยกเลิกหนี้สินพร้อมกับกระจายที่ดินทำกินให้กับประชาชนขึ้นมาใหม่ จนได้รับการยกย่องชื่นชมกลายเป็นวีรบุรุษของประชาชน (champion of the people)" (Republic, 2001:566a) แต่วีรกรรมของวีรบุรุษในทางการเมืองได้ถูกเพลโต ตั้งข้อสงสัยว่าเป็นกุศโลบายที่เสแสร้งแกเล้งทำในทางการเมือง (Republic, 2001:566e) และตั้งคำถามต่อไปว่ามีความเป็นไปได้นานแค่ไหนที่ผู้นำจะดำรงตัวเองอยู่ในฐานะวีรบุรุษ โดยไม่เปลี่ยนสภาพตัวเองจากคนมาเป็นสุนัขป่าหรือทรราชย์ไปในที่สุด

เพลโตให้เหตุผลของการเปลี่ยนสภาพของผู้นำจากวีรบุรุษมาเป็นทรราชย์ (tyrant) ในทางการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากการเป็นผู้นำหรือวีรบุรุษของเขาเกิดขึ้นมาจากการใช้ความรุนแรงเข้าทำลายและแย่งชิงอำนาจทรัพย์สินจากผู้ปกครองคนเก่า ขณะเดียวกันยังต้องมีความรู้สึกที่ต้องหวาดระแวงและระมัดระวังตัวจากการถูกปองร้าย หรืออาจโดนลอบสังหารจากกลุ่มอำนาจเก่า ทำให้ผู้นำคนใหม่ต้องมีผู้อารักขารักษาความปลอดภัยตามติดตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการจะอยู่รอดในเก้าอี้หรือตำแหน่งแห่งอำนาจ บีบบังคับให้ผู้นำคนใหม่มีความจำเป็นต้องจัดเอกอุทกในทางการเมืองการปกครองต่างๆออกมาใช้ เพื่อให้ตัวเองครองอำนาจและสร้างความชอบธรรมให้ผู้อยู่ใต้ปกครองมองเห็น อันเป็นสิ่งที่ลงมือกระทำไปพร้อมกับการกำจัดศัตรูทางการเมือง จากประเด็นดังกล่าวเพลโตอธิบายเส้นทางที่ผู้นำการเมืองดำเนินไปสู่การเป็นทรราชย์อย่างเต็มรูปแบบว่า "เมื่อผู้นำรู้สึกปลอดภัยจากเหล่าศัตรูที่เขาสามารถขับไล่ออกนอกรัฐไปแล้วบางส่วน หรือหันมาประนีประนอมและกำจัดศัตรูบางกลุ่มได้แล้ว กุศโลบายอันต่อมาก็จะ

* ภาพลักษณ์ดังกล่าวถูกทางเอ.อี. เทย์เลอร์ (A.E. Taylor) ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่ามีความคล้ายคลึงกับการก้าวขึ้นมาเป็นอำนาจของเหล่าซีซาร์ (Caesar) ของจักรวรรดิโรมันในอดีต (โปรดดู A.E. Taylor, *The Mind of Plato* (Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1964).,p.7.

เริ่มทำสงครามเพื่อให้ประชาชนเห็นว่ายังมีความต้องการผู้นำอยู่ อย่างไรก็ตามการที่ทรราชย์อ้างการทำสงคราม หรือมีศัตรูที่ต้องปราบปรามนั้น ส่งผลทำให้นครรัฐต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายหมดไปในการต่อสู้กับเหล่าศัตรู มีหน้าซ้ำยังเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อจ้างกองกำลังมาอารักขาผู้นำเป็นการส่วนตัว และเมื่อใช้ทรัพย์สินเงินทองของแผ่นดินหมดลง ทรราชย์ต้องไปดึงเอาเงินทองหรือทรัพย์สินของประชาชนมาแทน ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นความเป็นทรราชย์จะแสดงตัวมันออกมาอย่างสมบูรณ์แบบ และจะถูกเกลียดชังจากประชาชน (Republic, 2001:568d-569a) ดังนั้นระบอบการปกครองที่สิ้นสุดลงตรงการปกครองภายใต้เงื้อมมือของทรราชย์ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเมืองหรือระบอบการปกครองที่ปราศจากการขึ้นนำจากปัญญาและความรู้ (Bradshaw, 1992-93:190) ส่งผลให้การเมืองหรือระบอบการปกครองเป็นเพียงสิ่งที่ผู้ปกครอง ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจ และตอบสนองความต้องการส่วนตัว

ทรราชย์จัดเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจที่สงสัยและมีความหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา สภาพแวดล้อมดังกล่าวนำมาถึงการไม่ไว้วางใจต่อประชาชนและผู้คนที่อยู่รายรอบตัวเอง หรือแม้แต่เพื่อนฝูงคนสนิทที่เคยสนับสนุนให้ความช่วยเหลือตัวเขาก้าวขึ้นสู่อำนาจ ก็ไม่วายที่จะโดนสงสัยและสุดท้ายโดนปลดออกจากตำแหน่ง "ในที่สุดแล้วทรราชย์จะไม่มีผู้ใดอยู่เคียงข้างเขา ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นศัตรูหรือมหามิตร...ความหวาดระแวงดังกล่าวได้ขยายตัวไปถึงส่วนที่ดีที่สุดของนครรัฐ ซึ่งมันหมายถึงการทำลายและขับไล่คนดี คนรวย คนที่ฉลาด มีความกล้าหาญออกจากรัฐ (หรือผู้คนเหล่านี้สมควรใจหนึ่งเอง) เปรียบได้กับการกระทำที่ตรงข้ามกับนายแพทย์ที่พยายามรักษาส่วนที่ดีที่สุดของร่างกายเอาไว้" (Republic, 2001:568b-c) นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตสำหรับบุคคลผู้ทรงคุณค่าของสังคมการเมือง อาทิ นักปราชญ์ ปัญญาชนและกวี ถึงแม้ว่าผู้คนเหล่านี้จะมีความรู้ลึกซึ้งความคิดที่ไม่พอใจกับระบอบการปกครอง ที่ปรากฏขึ้นมาก่อนระบอบทรราชย์แต่ก็ไม่ถึงขั้นมีชีวิตที่ต้องระหกระเหินทำการอพยพออกจากบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง

ระบอบทรราชย์จึงถูกเพลโตจัดอันดับให้เป็นระบอบการปกครองที่เลวร้ายที่สุดและเสื่อมที่สุด อันเนื่องมาจากผู้ปกครองที่มีความปรารถนา โดยไม่มีที่สิ้นสุดมีหน้าซ้ำยังใช้มันทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในสังคมการเมือง ซึ่งฝ่ายผู้ปกครองเองก็ไม่เกิดความอาทรหรือเดือดเนื้อร้อนใจ ในลักษณะของการเกิดมีความสำนึกกับผิดชอบกับหายนะทางการเมืองที่ตัวเองได้เป็นผู้สร้างมันขึ้นมา นอกจากนี้ระบอบทรราชย์ยังได้สะท้อนถึงความป่วยไข้ของสังคมการเมืองในลักษณะที่ว่า "ระบอบทรราชย์คือความเสื่อมที่ถอยห่างออกจากหลักการปกครองที่ชาวกรีกโบราณยึดถือปฏิบัติอยู่

¹ ลีโอ สเตร้าส์ขนานนามทรราชย์ว่าเป็น 'Eros' ที่ได้กลับชาติมาเกิด

อันได้แก่ความเสมอภาคและเสรีภาพ ที่เป็นคุณสมบัติของทั้งผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง" (Patocka, 2002:82) การที่ผู้ปกครองไม่อาจรัชกาลักการทางการเมืองดังกล่าวเอาไว้ได้ มีผลทำให้ราษฎรพลเมืองและชุมชนการเมืองตกอยู่ภายใต้การปกครองที่บังคับกดขี่ ในฐานะทาสรับใช้ของผู้ปกครองหรือตัวทรราชย์ ขณะเดียวกันผู้ปกครองหรือทรราชย์ก็ต้องสูญเสียเสรีภาพให้แก่ความปรารถนา ความอยากไม่มีที่สิ้นสุดและไร้ทิศทางของตัวเอง

นอกจากนี้เพลโตยังอธิบายความเป็นทรราชย์ โดยนำมาเชื่อมโยงกับความรัก (love) ซึ่งปรากฏออกมาว่า ทรราชย์กลับกลายเป็นมนุษย์ประเภทที่ไม่สามารถรู้ว่าตัวเองต้องการหรือแสวงหาสิ่งใด (Bradshaw, 1992-93:189) ขณะที่ก่อนหน้าระบอบทรราชย์จะอุบัติขึ้นมา ผู้ปกครองของระบอบอภิชนาธิปไตยตกอยู่ภายใต้ความรักและการแสวงหาในเรื่องคุณธรรมและความรู้ในเรื่องความยุติธรรม ระบอบพลาธิปไตยถึงแม้ว่าจะมีความเสื่อมเกิดขึ้นมาแต่ก็ยังคงความรักและการแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศและความกล้าหาญเพื่อให้สังคมยกย่องสรรเสริญ ขณะที่ทางระบอบคณาธิปไตยผู้ปกครองยังมีจิตวิญญาณที่มีการแยกแยะระหว่างความปรารถนาอยากที่จำเป็นออกจากความปรารถนาอยากที่ไม่จำเป็นหรือความฟุ้งเฟ้อ ที่ยังรักมีความหวงแหนในทรัพย์สินสมบัติและแสวงหาความร่ำรวยมั่งคั่ง ระบอบประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาเสรีภาพ แต่เมื่อมันได้เสื่อมมาถึงระบอบทรราชย์ กลับกลายเป็นการตกอยู่ภายใต้การรักตัวเอง (love itself) ในลักษณะรุนแรงเข้มข้นและมีเดบอด ไม่มีการยึดติดหรือพอใจอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Coby, 1993:32) นอกจากนี้จิตวิญญาณของผู้ที่เป็นทรราชย์ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล (constrained) จากความรู้และการมีปัญญา การมีคุณธรรม การมีชื่อเสียงเกียรติยศ ความกล้าหาญ ทรัพย์สินเงินทองและเสรีภาพ อันเป็นสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะและคุณสมบัติของระบอบการปกครองที่มีมาก่อนหน้าระบอบทรราชย์ ผู้ที่เป็นทรราชย์มีความพร้อมที่จะลงมือกระทำทุกวิถีทางเพื่อตอบสนองความปรารถนา (desire) เพื่อให้ได้มาถึงสิ่งที่ตัวเองต้องการ จนถึงขั้นที่สามารถลงมือทำลายแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนไปจนถึงฆ่าพ่อแม่ตัวเองได้ (parricide) (Republic, 2001:569c)

* เพลโตมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ต้องการทำสิ่งที่ดีและปรารถนาชีวิตที่มีความสุข สิ่งดังกล่าวคือเหตุผลที่ทำให้มนุษย์ต้องการมีสุขภาพที่ดี ความร่ำรวยมั่งคั่ง อำนาจและชื่อเสียงเกียรติยศ รวมไปถึงคุณธรรมต่างๆ (virtues) แต่สิ่งดังกล่าวนี้จะส่งผลดี หรือสร้างประโยชน์แก่บุคคลผู้นั้นก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรู้จักที่จะใช้มัน ก็คือการมีความรู้และปัญญา (wisdom หรือ phronesis) อยู่ควบคู่ไปด้วยกัน สำหรับบุคคลที่ครอบครองอำนาจ ความร่ำรวยมั่งคั่ง และเสรีภาพ แต่ขาดความรู้มีแนวโน้มที่จะเกิดผลเสียหรือทำอันตรายกับตัวเอง ไปจนถึงผู้อื่นเหมือนกับกรณีของผู้ปกครองเป็น

เพลโตนั้นมีความตระหนักว่าจิตวิญญาณของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เป็น ความปรารถนาเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย ทรัพย์สินและกามารมณ์ เปรียบเสมือนกับ สัตว์ป่าที่มีความดุร้าย ป่าเถื่อน ไร้ระเบียบแบบแผน ที่ตัวมันเองต้องได้รับการฝึกฝนและควบคุม จากจิตวิญญาณในส่วนที่มีความสูงส่งกว่า มีระเบียบแบบแผนกว่า อันได้แก่จิตวิญญาณในส่วนที่เป็น ปัญญาและเหตุผลด้วยเหตุผลที่ว่า “หากเราไม่เฝ้าระมัดระวังให้ส่วนจิตวิญญาณ ที่เป็นเหตุผล เฝ้าคอยควบคุมดูแลจิตวิญญาณที่เต็มไปด้วยความปรารถนาที่ไม่มีขีดจำกัดของทรราชย์เอาไว้แล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าของจิตใจดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ไปจนถึงเหล่าเทพเจ้าทั้งหลาย ก็สามารถลง มือกระทำเรื่องราวทุกอย่างได้โดยที่มนุษย์ทั่วไปคาดไม่ถึง คือตั้งแต่การมีเพศสัมพันธ์กับมารดา ของตัวเอง ไปจนถึงความพร้อมที่จะลงมือประกอบอาชญากรรมทุกประเภท” (Republic, 2001:571c-d)

จิตวิญญาณที่ส่งผลให้ทรราชย์เป็นผู้ปกครองที่มีความเลื่อมที่สุด คือจิตวิญญาณและความประพฤติที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมจากระเบียบกฎเกณฑ์ใดๆ ที่มีอยู่ทั้งในทางจารีตศีลธรรม คุณธรรมและกฎหมาย ขณะที่จิตวิญญาณซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการครอบงำของความปรารถนา (desire) และสนองความพึงพอใจของตัวเอง (self-satisfaction) อยู่ตลอดเวลา นั้นทำให้ทรราชย์ เป็นบุคคลผู้ไม่สามารถจะมีชีวิตได้สัมผัสกับการมีอิสระภาพอย่างแท้จริงได้เลย นอกจากนี้แล้ว ความปรารถนาก็เป็นเพียงการตอบสนองสิ่งที่ตัวเองต้องการเป็นการส่วนตัว (private life) โดยไม่มีการเผื่อแผ่หรือคิดขยายออกไปสู่สาธารณชนแต่อย่างใด (public sphere) เพลโตได้บรรยายจิต วิญญาณอันอัดแน่นไปด้วยความปรารถนาของผู้ที่เป็นทรราชย์เอาไว้ว่า “เมื่อมองลึกลงไปยังจิต วิญญาณของผู้ที่เป็นทรราชย์ จะเห็นว่าเต็มไปด้วยความปรารถนาอันนับไม่ถ้วนที่ชอบตัวเย็บไว้ รอคอยการกระตุ้นแค่เพียงเล็กน้อยก็จะปลดปล่อยตัวมันเอง สิ่งเหล่านี้ถูกควบคุมเอาไว้ด้วยการ เคารพเชื่อฟังในกฎหมายของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อก่อนหน้าความปรารถนาอยากได้กระทำ การปลดปล่อยตัวเองได้ก็แค่เพียงในความฝันหรือผ่านจินตนาการเท่านั้น แต่เมื่อมันมาอยู่กับ ทรราชย์สิ่งที่น่ารังเกียจเหล่านี้ ได้ถูกปลุกขึ้นมาให้บังเกิดขึ้นในชีวิตจริงทั้งในเวลากลางวันและ กลางคืน ทำให้ชีวิตของทรราชย์ต้องหมกมุ่นอยู่กับมันทั้งในยามหลับและยามตื่น” (Republic, 2001:575a) และความปรารถนาได้ขยายขอบเขตไปถึงความต้องการปกครองทั้งมนุษย์และพระเจ้า

ลีโอ สเตราส์ ได้ยกตัวอย่างบทสนทนาของ Xenophon ระหว่าง Hiero กับ Simonides ที่ฝ่ายแรกเป็นตัวแทน ของผู้นำที่เป็นทรราชย์ ส่วนฝ่ายหลังในฐานะกวีหรือสามัญชน (private man) เพื่อที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าชีวิตของ ฝ่ายใดมีความสุขและสติปัญญามากกว่ากัน โดยคอนเริ่มต้นของบทสนทนานั้นทาง Simonides ได้ยกเอาคำตัดสิน ของผู้คนจำนวนมากที่มองข้ามยังชีวิตของผู้นำว่ามีความสุข น่าอิจฉา เป็นชีวิตที่ทุกคนอยากสัมผัสและลิ้มลอง

แต่กลับสิ้นสุดลงที่ไม่สามารถไขว่คว้าสิ่งใดได้เลย ซึ่งได้นำมาสู่ข้อสรุปของเพลโตที่ว่า "ชีวิตของ กษัตริย์ มีความสุขมากกว่าชีวิตของทราชย์ถึง 729 เท่า" (Republic, 2001:587e)**

แต่ความจริงที่ออกมาจากปากของ Hiero กลับเป็นเรื่องที่ตรงกันข้าม โดย Hiero ได้พรรณาชีวิตที่ไม่สามารถมีความสุข ไร้ซึ่งเสรีภาพ ความรักและอันตรายของการเป็นทราชย์ให้คู่สนทนา Simonides ฟังว่าตัวเองไม่สามารถที่จะเดินทางไปดูหรือชื่นชมสิ่งที่ตัวเองต้องการ เนื่องจากไม่มีความปลอดภัยสำหรับผู้นำในการเดินทาง ออกไปจากนครรัฐของตัวเอง เพราะผู้ที่เป็นศัตรูไม่ปรากฏตัวอยู่ต่อหน้า แต่กลับแอบซ่อนอยู่ทุกหนแห่ง มีความกลัวในแบบที่ต้องอยู่คนเดียว และท่ามกลางฝูงชน ซึ่งประเด็นดังกล่าวทางเพลโตเองได้กล่าวถึงชีวิตของทราชย์ว่ามีสภาพอันไม่แตกต่างไปจากนักโทษที่โดนจองจำ เนื่องจากไม่กล้าเดินทางออกไปจากดินแดนของตัวเอง (Republic, 2001:576b) Hiero ได้สาธยายถึงชีวิตของผู้ที่เป็นทราชย์ต่อไปว่า ได้ยินแต่คำพูดในลักษณะที่สรรเสริญเยินยอและถ้อยคำประจบประแจง จากผู้ใกล้ชิดและต้องการผลประโยชน์จากเขา ไม่มีใครกล้าพูดความจริงกับผู้นำ ในขณะที่เดียวกันต้องระมัดระวัง ในเรื่องอาหารการกิน เพราะกลัวการถูกฝ่ายศัตรูวางยาพิษลงไป ในอาหาร ไม่มีมิตรภาพและความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างพ่อ-แม่-ลูก, พี่น้อง, สามภรรยาและระหว่างเพื่อนฝูง แต่จะเต็มไปด้วยเรื่องของบิดูฆาต พ่อฆ่าลูก พี่ฆ่าน้องน้องฆ่าพี่ เพื่อนหักหลังเพื่อนและแอบเป็นซู้กับภรรยาของเพื่อน (โปรดดู Leo Strauss, On Tyranny.(The Free Press of Glencoe: London, 1963).,pp.45-55.

* เพลโต ได้ยกคำกล่าวของเฮสิออดที่ว่า "half is more than a whole" ที่ให้มนุษย์รู้จักประมาณตนรู้จักความเพียงพอ (โปรดดู Republic, 2001:466c)

** ตัวเลขดังกล่าวโรบิน วอเตอร์ฟิลด์ (Robin Waterfield) อธิบายเอาไว้ในบันทึก (notes) มีที่มาจากการแบ่งระบอบการปกครองออกเป็นสองชุด อันได้แก่ (กษัตริย์ x อภิชนาธิปไตย x คณาธิปไตย) x (คณาธิปไตย x ประชาธิปไตย x ทราชย์) โดยใช้เลขสาม ตามทฤษฎีคณิตศาสตร์ในแบบ Pythagoreans ที่ทางเพลโตได้รับอิทธิพล ถือเป็นตัวเลขที่มีความสมบูรณ์ที่สุด นำมันมาใส่แทนที่ระบอบการปกครองแต่ละระบอบ ที่จะได้ค่าออกมาเท่ากับ $729 = 27 \times 27 (3 \times 3 \times 3) \times (3 \times 3 \times 3)$ (โปรดดู Robin Waterfield, Republic (Oxford: oxford University Press, 1998).,p.307. นอกจากนี้ใน The Statesman เพลโตอธิบายระบอบทราชย์ว่าเป็นระบอบการปกครองที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากการปกครองของทราชย์ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายและจารีตประเพณี แต่ถูกปกครองจากกิเลสตัณหา (passion) และความเบาปัญญา (ignorance) (Statesman, 2002:301c)